

weekly.meest.com

MeestWeekly

ХМАРА НАД МОУ

Хто такий новий
міністр оборони і чому
його призначення
викликало протести

Читайте с. 7

ДИВЕРСІЇ ОНЛАЙН І ОФЛАЙН

Кремль діє на межі застосування
договору про НАТО

с. 4

ДЕ ЗАРОДИЛАСЯ СТОЛИЦЯ ГАЛИЧИНИ

с. 24

A-TEAM
Home Care

**Over
\$2,000
in Bonuses**

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

ДИВЕРСІЇ ОНЛАЙН І ОФЛАЙН

Кремль діє на межі застосування ст. 5 договору про НАТО

■ Євген Клен

Багато посадовців Європейського Союзу (ЄС) останнім часом стали цілями кібератак, організованих за підтримки іноземних держав. Про це йдеться у внутрішній презентації підрозділу кіберзахисту ЄС. У документі їх назвали однією з головних кіберзагроз для ЄС. Мова про так званий спірфішинг, спонсорований державою. Зловмисники створювали персоналізовані повідомлення, розраховані на конкретних людей, і використовували методи соціальної інженерії, щоб змусити їх відкрити шкідливе посилання або передати конфіденційні дані.

Раніше кілька європейських спецслужб попередили про кампанії проти користувачів Signal і WhatsApp. Нідерландські розвідники заявили про причетність Російської Федерації (РФ), а Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) повідомила, що серед цілей були високопоставлені особи в політиці, військовій сфері та дипломатії, а також журналісти.

Через ці ризики Європейська комісія звеліла частині найвищих посадовців закрити групу в Signal. Водночас у ЄС визнають і системну проблему: різні інституції блоку досі використовують несумісні рішення з кібербезпеки й не мають єдиного захищеного механізму для обміну конфіденційними й секретними документами.

Але РФ цим не обмежилася. Москва розпочала нову хвилю атак на заводи з виробництва зброї у Європі, вербуючи місцевих бандитів і перевіряючи реакцію НАТО. Згідно з даними джерел The Telegraph, РФ запустила серію диверсій на збройних заводах у Європі під прикриттям «правдоподібного заперечення». Для цього Кремль ретельно планує атаки так, аби вони не досягали межі, яка б спричинила застосування ст. 5 НАТО про взаємну оборону.

Нещодавно Латвія затримала трьох своїх громадян за підозрою в підпалі заводу з виробництва дронів у сусідній Естонії. Крістен Міхал, глава естонського уряду, зазначив, що слідчі з'ясовують, чи причетна до нього РФ. На думку посадовців Альянсу, такі дії Кремля мають на меті ескалацію напруженості

серед союзників і стримування підтримки Києва.

Раніше цього року пожежа практично знищила чеський завод, що виробляв дрони та тепловізійне обладнання для України. У межах розслідування щодо причетності РФ затримали чотирьох підозрюваних. Литва також висунула звинувачення проти шести осіб у зв'язку зі спробою підпалити завод, що постачає до Києва сканери радіохвиль.

У серпні ц. р. потужний вибух пролунав на заводі компанії ЕМКО, одного з найбільших приватних виробників зброї в Болгарії, який виготовляє 155-міліметрові артилерійські боєприпаси для України. Через три дні подібний вибух стався на заводі з виробництва боєприпасів компанії KNDS Ammo Italy в місті Коллеферро під Римом.

Італійські й болгарські посадовці намагалися припинити можливу причетність РФ до цих інцидентів. А Москва дуже рідко залишає докази, які б дозволили безпосередньо пов'язати ці атаки з нею. Це пояснюється тим, що Кремль вербує місцевих злочинців для здійснення цих диверсій. Офіцери Головного управління Генерального штабу Збройних сил РФ налагоджують контакти з інформаторами всередині банд, які виступають посередниками в країні-мішені. Саме ці посередники розподіляють місцеві завдання серед рекрутів, яким платять у криптовалюти та які часто навіть не здогадуються, що працюють на росіян.

Республіка Польща (РП) чи країни Балтії набагато

активніше засуджують російську агресію у Європі. Проте Італія та ФРН часто не бажають пов'язувати ці інциденти з Москвою через побоювання ескалації. Крістен Міхал стверджує, що наразі прямої загрози розширення російської агресії на країни Балтії немає, однак РФ продовжує гібридні атаки по Європі. «Росія оцінює міць і силу НАТО на такому рівні, що розуміє: нападати не варто. Це означає, що НАТО і європейські країни можуть почуватися у вигіднішій позиції. Але водночас це означає, що маємо зберігати цю динаміку — і НАТО, і європейські країни повинні більше інвестувати в оборону, а також інвестувати в українські

технології та оборонну промисловість», — акцентував він. Тим часом РП вирішила стягнути танки до кордону з РФ поблизу Калінінградської області.

Багато членів НАТО усвідомлюють загрози з боку Москви й необхідність допомоги Києву. Тож відтепер в Україні вироблятимуть британські ракети. Storm Shadow та їхній французький аналог SCALP — найдальновійніша зброя, яку Україна офіційно отримала від Сполученого Королівства й Франції. Завдяки цим ракетами українські військові отримали можливість завдавати ударів на відстані щонайменше 300 км. «Володимир Зеленський попросив поділитися технологіями створення Storm Shadow, щоб Україна могла самостійно розробляти ці ракети. Радий підтвердити, що схвалив це прохання. І що британська

та французька промисловість, завдяки сприянню президента Макрона, співпрацюватимуть з українською стороною та розвиватимуть ці можливості для

протидії далекобійним ракетам РФ», — сказав Енді Бернем, прем'єр-міністр Його Величності. Він також додав, що Велика Британія надаватиме Україні військової допомоги обсягом 3,5 млрд EUR на рік стільки часу, скільки буде потрібно.

А Еммануель Макрон, президент Франції, анонсував збільшення підтримки України й передачу ракет-перехоплювачів. А також закликав посилити тиск на РФ. «Дуже важливо, щоб ми продовжували демонструвати нашу рішучість і готовність у частині безпекових гарантій, щодо яких ми прийняли рішення. Повномасштабні навчання будуть проведені нашою коаліцією протягом жовтня-листопада і вони продемонструють нашу оперативну готовність і готовність до дій. Це один із ключових елементів відповідних перемовин, коли Україна прийме рішення щодо їхнього проведення», — відмітив він.

Рим також пообіцяв продовжувати допомагати Україні у війні з РФ. Антоніо Таяні, міністр закордонних справ Італії, підтвердив повну підтримку зусиль для досягнення справедливого й тривалого миру та оголосив про підготовку нового італійського пакета допомоги Україні. Він також наголосив на необхідності зберігати максимальний тиск на Москву, й Італія продовжить працювати в цьому напрямі.

Крім того, Франція та Італія передадуть Україні ще чотири комплекси протиповітряної оборони (ППО) SAMP/T NG, а також допоможуть налагодити виробництво ракет Aster 30. Ці системи можуть перехоплювати балістичні ракети, їх розглядають як європейську альтернативу Patriot. Перші комплекси Україна очікує на початку 2027 року.

Крістен Міхал

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/рік року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200,
Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBZO.ua

УСПІХИ ТА НЕВДАЧІ

■ Євген Клен

Дніпропетровщина перейшла під цілковитий контроль України: російські війська вийшли з області. Крім того, Збройні сили України (ЗСУ) створили азійський корпус — до нього долучилися добровольці з Китаю і Японії. Ці солдати вже ведуть бої на фронті, а їхня заробітна плата складає до 10 тис. USD на місяць.

«ЛЮТИЙ» ГНІВ

Із весни ц. р. Україна різко збільшила кількість атак далекобійних безпілотних літальних апаратів (БПЛА) по Російській Федерації (РФ), не раз вражаючи великі російські нафтопереробні заводи. Денис Штіллерман, один зі засновників української компанії Fire Point, що виробляє дрони FP-1, заявив, що дальність їхнього лету збільшилася з 1,6 тис. до 3,4 тис. км. До літа 2025-го, за даними Генерального штабу ЗСУ, FP-1 і FP-2 уже забезпечували 59 % глибоких ударів і 54 % влучань.

Олена Крижановська, член Канадської асоціації НАТО, поділилася, що більшість дронів перехоплюють, як і 80—90 % російських БПЛА «Герань», збитих над Україною, але ця стратегія насичення все одно виявилася ефективною. «Жодна система протиповітряної оборони (ППО) у світі не може гарантувати абсолютного захисту, — пояснила вона. — Ба більше, наприкінці зими й на початку весни українські військові провели кампанію зі знищення російських систем ППО, створивши коридори, які дозволили більшій кількості БПЛА досягти своїх цілей». А за даними дослідників із Королівського інституту об'єднаних служб у Великій Британії, українські БПЛА дальньої дії з невеликими вибуховими зарядами часто завдають незначної шкоди, яку можна швидко усунути.

«Базова конструкція БПЛА дозволяє їм ухилятися від зенітних систем, призначених насамперед для перехоплення набагато швидших цілей, що високо літають», — відзначив своєю чергою Тібо Фуйє, науковий директор Інституту стратегії і оборонних досліджень Ліона. Він також зазначив, що велика територія РФ ускладнює її оборону. «Ми, безумовно, спостерігає-

мо зміну балансу глибоких ударів, але російські залпи часто супроводжуються набагато більш руйнівними ракетами, тоді як українські опираються на БПЛА», — сказав д-р Фуйє.

Та українські дрони «Люті» оснащені модулями Skynode S, що забезпечують «комп'ютерний зір». Порівнюючи попередньо запрограмований план польоту, що частково ґрунтується на розвідувальних даних, наданих закордонними партнерами України в Києві, із зображеннями в реальному часі з бортової камери, система може коригувати траєкторію БПЛА за потреби, без GPS чи зв'язку, що робить його несприйнятливим до перешкод. Модулі Skynode S також дозволяють автоматично розпізнавати заздалегідь запрограмовані цілі. Водночас ця автономність є лише частковою і не дозволяє апарату адаптуватися до несподіванок або ухилятися від перехоплювачів.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

А нещодавно під час військових навчань Combined Resolve близько 3,5 тис. американських військовослужбовців мали завдання штурмувати позиції умовного

противника на армійському полігоні. Оборону цих позицій посилили українські військовослужбовці з 412-го полку Сил безпілотних систем Nemesis ЗСУ.

За даними The Wall Street Journal, результат протистояння виявився показовим: українські оператори БПЛА настільки швидко виявляли американські підрозділи та бронетехніку, що американські чиновники описали результат навчань як знищення цілої американської бронетанкової бригади.

Американські війська ввели в бій важку бронетехніку, що здіймала хмари пилу, через що українські розвідувальні дрони легко її помічали. Услід за розвідувальними БПЛА з'являлися дрони, що скидали вибухівку, та FPV-дрони, які в реальних бойових умовах вриваються в цілі. На таких навчаннях бойові боєприпаси використовують рідко. Зазвичай дрон зависає над машиною або підлітає до неї настільки близько, щоби спостерігач міг уважати її «знищеною». Американські військові зіштовхнулися з настільки швидким ураженням техніки, що окремі машини доводилося умовно «повертати» на поле бою як нові одиниці або «відновлювати», щоби продовжити сценарій навчань.

Проте американські підрозділи поступово адаптувалися до нової тактики. Представник Армії США зазначив, що військовослужбовці, які змінювали один одного, стали краще розосереджуватися, маскувати техніку й вико-

ристовувати засоби радіоелектронної боротьби (РЕБ) і протидії БПЛА.

Українські військові згодом перейшли на протилежний бік у навчальному сценарії та допомогли американським підрозділам ефективніше використовувати безпілотні технології вже під час наступальних операцій. Таким чином, навчання стало не лише випробуванням американських військових у протистоянні з українською тактикою дронів, а й практичним обміном бойовим досвідом.

Газета написала, що за майже чотири з половиною роки війни з РФ українські військові стали експертами у війні дронів, а оператори та підрозділи їхньої підтримки навчилися постійно ремонтувати й адаптувати БПЛА. Російські війська також здобули безцінний досвід. Натомість американським операторам дронів бракує навичок ремонту й оснащення БПЛА боєприпасами під вогнем. Також навчання продемонстрували, що США можуть мати труднощі із захистом своєї бронетехніки під час її пересування.

АСПЕКТ STARLINK

Та це не всі проблеми. Через протидію росіян Starlink ставатиме все менш ефективним на полі бою, стверджує Ігор Луценко, співзасновник Центру підтримки аеророзвідки України. За його словами, росіяни намагаються уповільнити роботу Starlink і розробляють власні технологічні рішення. «Навіть проти такої супертехнології, якою є Starlink, що ідеально надається для багатьох аспектів війни, зусиллями тих, хто розгля-

дає її як зброю проти себе або потенційну зброю проти себе, знаходять рішення, які намагаються масштабувати, — пояснив військовий. — Тож нам потрібно боротися за свій власний технологічний суверенітет. Ворог розгортається, і в певний момент, можливо, навіть зробить кращі технології, ніж Starlink».

Російські супутники «Рассвет» уже забезпечують щонайменше два «вікна зв'язку» на добу над Україною тривалістю понад годину кожне. Сергій Безкрестнов, радник президента України, застеріг, що після розгортання мережі супутників «Рассвет» росіяни зможуть атакувати всю Україну за допомогою БПЛА з онлайн-керуванням. А це стане для України проблемою, тому зараз необхідно спрямувати всі сили на створення системи РЕБ проти «Рассвета».

ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ

Водночас відчутно зростають втрати серед цивільного населення. Зокрема, у липні ц. р. внаслідок взаємних ударів РФ та України загинуло щонайменше 634 мирні жителі, тобто в середньому більш ніж 20 осіб на день. Цей місячний показник став найвищим як за 2026 рік (попередній максимум був у червні — 451), так і за щонайменше попередні 2,5 року. Про це повідомили аналітики проекту Conflict Intelligence Team. Там відмітили, що близько 30 % жертв припадає на територію РФ або окуповані українські регіони. Ще 4 590 людей отримали поранення різного ступеня важкості.

Загалом за підсумками семи місяців 2026-го внаслідок взаємних ударів загинув щонайменше 2 491 мирний житель. Для порівняння: за цілий 2025 рік, що за час війни став найсмертоноснішим для цивільних, крім 2022-го, по обидва боки фронту загинули 2 919 мирних жителів, у т. ч. 96 дітей, і 17 775 поранені (у т. ч. 1 тис. неповнолітніх). Порівнюючи з 2024 роком, кількість жертв зросла на 12 %, а поранених — більш ніж на 25 %.

Проте Світлана Аксьонова, провідний науковий співробітник Інституту демографії та досліджень якості життя ім. Птухи Національної академії наук України, зауважила, що українцям не варто очікувати завершення війни для народження дітей, адже після настання миру умови легшими не стануть.

МРІЇ ДИКТАТОРА

Путін сподівається, що Україна цю зиму не переживе

■ Євген Клен

Москва продовжує демонструвати небажання брати участь у будь-яких мирних переговорах. «Кремль подвоює ставки на категоричну відмову від ідеї перемовин, аби згуртувати російську громадськість навколо провоєнної платформи напередодні виборів до Державної думи Російської Федерації (РФ), що відбудуться 18—20 вересня ц. р., — заявили в американському Інституті вивчення війни (ISW). — Систематична відмова Кремля від усіх українських пропозицій щодо припинення вогню та миру свідчить про те, що РФ не готова завершити війну в Україні на будь-яких умовах, що не передбачають виконання її максималістських вимог».

ЖОДНИХ ПЕРЕМОВИН

Сергій Кислиця, перший заступник керівника Офісу президента України (ОПУ), також стверджує, що російський диктатор не хоче жодних переговорів: «У Путіна немає жодного бажання сідати за стіл перемовин, щонайменше до середини березня у нього не буде мотивації, бо вважає, що українці не настільки сильні, щоби пережити цю зиму». За словами чиновника, російська стратегія на осінь-зиму 2026/2027 полягає в розколі українського суспільства.

Він повідомив, що Україна продовжує шукати й дипломатичних шляхів для завершення війни. «Дипломатія має працювати за будь-яких обставин, адже наші опоненти й вороги намагаються насадити в різних столицях світу думку, що саме українці не хочуть покласти край війні й прагнуть ескалації. Мовляв, росіяни готові піти й на те, і на те, а затяті українці, замість того щоби прийняти їхні пропозиції, продовжують не лише захищатися, а й завдавати далекобійних ударів по території РФ», — пояснив чиновник.

Зі свого боку аналітики ISW вважають, що Путін не піде на жодні перемовини доти, доки РФ має змогу безкарно завдавати ударів балістикою по Києву й інших містах через гострий дефіцит ракет до систем Patriot. Вони є єдиним засобом, здатним збивати російські балістичні ракети, однак нестача боєприпасів залишає українське небо незахищеним.

Скориставшись цією вразливістю, Кремль свідомо переорієнтував оборонне виробництво на випуск балістичних ракет. «Це підтримує намагання Кремля використати майбутню зиму, щоб зламати волю України

до опору. У Кремлі вірять, що зможуть скористатися дефіцитом ракет-перехоплювачів в Україні, аби уникнути потреби вступати у змістовні перемовини чи йти на поступки щодо своїх максималістських вимог», — зазначили експерти.

БЕЗКАРНІСТЬ АТАК

В ISW упевнені, що безкарність балістичних атак остаточно переконала Путіна в дієвості його «теорії перемоги», що ґрунтується на припущенні: РФ може виграти війну на виснаження, якщо російські війська безперервно тиснутимуть на фронті, а ракети завдаватимуть ударів по українських містах та інфраструктурі, виснажуючи ресурси України й терпіння Заходу. Аналітики також звернули увагу на нещодавню заяву Михайла Галузіна, заступника міністра закордонних справ РФ, який підтвердив, що РФ виступає проти заморожування війни й вимагає капітуляції України.

Сергій Кислиця вказує, що в теперішніх умовах неможливо укласти мирну угоду з диктаторською Росією: «Одна річ зупинити війну, інша — укласти мирну угоду. Укласти мирну угоду з диктатурою нереально. Немає жодної ознаки того, що Путін хоче зупинити бойові дії, не кажучи вже про те, щоб хотів сідати й вести перемовини».

А Михайло Подоляк, радник керівника ОПУ, розповів, що Кремль перейшов до відкритої тактики терору цивільного населення, намагаючись психологічно зламати українців, адже досягти успіху на полі бою окупантам не вдається. «РФ утратила можливість досягти вирішального результату на фронті, тому робить ставку на масовані удари по цивільній інфраструктурі та психологічний тиск», — констатував він. — Москва вже не маскується.

Вона веде війну винятково на вбивство максимальної кількості цивільного населення України. Основними цілями російських атак стали житлові квартали, об'єкти цивільної інфраструктури та системи життєзабезпечення.

НЕСПОДІВАНИЙ СЦЕНАРІЙ

Водночас цікаву думку висловив Геміш де Бреттон-Гордон, полковник британської армії. Він каже, що додаткова мобілізація 300 тис. осіб в РФ може зрештою покласти край війні, однак не за сценарієм, на який розраховує Путін.

Військовий допускає, що нова хвиля мобілізації може повторити сценарій радянської війни в Афганістані, коли до СРСР поверталися тисячі «хлопчиків у цинку». Тоді матері радянських солдатів виходили на марші до Кремля, вимагаючи повернути їхніх дітей додому. «Цинкові домовини, що поверталися з Афганістану, горе і гнів, які вони викликали, стали важливим чинником не лише в завершенні війни, а й у розпаді Радянського Союзу», — відмітив він.

А теперішня російсько-українська війна вже призвела до значно більшої кількості жертв. Однак усередині РФ вона ще не спричинила масштабних протестів. Причину цього експерт убачає в тому, що досі Путіну вдавалося уникати відправлення на фронт призовників російського походження проти їхньої волі: «Російська армія поповнювалася полоненими, найманцями, представниками етнічних меншин і чоловіками з бідних регіонів, яких приваблювали зарплати, надзвичайно високі за російськими мірками, або обіцянка звільнення з в'язниці».

За словами полковника, такі люди стали «витрат-

Сергій Кислиця

ним матеріалом» для жителів Москви й Петербурга. Окремо він звернув увагу на стан російської окупаційної армії. Військові мають клопоти з оснащенням, потерпають від холоду й голоду, а також зазнають жорстоких покарань, аби змусити їх іти на поле бою. «Це м'ясорубка, що пожирає молодих людей із промисловою швидкістю» — так охарактеризував армію Путіна.

Натомість масова мобілізація сотень тисяч чоловіків зі заможніших родин здатна кардинально змінити політичну ситуацію в РФ. Адже війна може вперше безпосередньо торкнутися і умовного російського «середнього класу». «Раптово на смерть на Донбас можуть відправити не сина якоїсь чеченської чи татарської матері, не звільненого з в'язниці злочинця і не іноземного найманця. Це можуть бути їхні власні сини», — додав фахівець.

Саме це, на його думку, і становить реальну небезпеку для Путіна. Адже той опиняється перед непростим вибором: продовжувати війну чи визнати провал. «Та диктатор, схоже, вірить, що якщо зможе пережити Україну і її союзників, перемога якимось чином прийде сама собою, у стані виснаження», — зауважив експерт. Він наголосив, що європейські союзники, як і раніше, мають продовжувати постачати Україні зброю, щоб вона могла протистояти РФ.

ПУТІН НЕ ВИГРАЄ

Своєю чергою Володимир Зеленський заявив, що разом із партнерами зі США і Європи вдалося скласти план припинення війни: «Із Джаредом Кушнером і Стівом Віткоффом ми домовились і поклали ці всі обговорення на одну сторінку: які є реальні можливості закінчення війни.

Американці хочуть обміркувати це з нами і росіянами. Одна з головних ідей — припинення вогню. Друга — це те, що пропонували американці щодо вільної економічної зони. Тобто ми з рускими робимо однакові кроки назад, і це створює такий буфер, що називається вільною економічною зоною під чийось керівництвом. Поки що незрозуміло чийм, але це якась третя сторона. І третє: що робитимуть Європейський Союз і НАТО, на що готова Україна заради цього?»

Президент підкреслив, що ці ідеї не є винятково українськими — на них усі позитивно реагують, заперечень ні в кого немає. «Є ще кілька ідей в американській стороні, наскільки нам відомо. Вони хочуть знайти момент, аби ними поділитися. Ми очікуємо», — поінформувалася він.

А Сергій Кислиця розказав про українські пропозиції щодо подальших дій у війні, передані США. Він акцентував на тому, що там немає жодної «зради» — здачі територій України чи визнання їх російськими. «За всі місяці мого залучення до перемовин я ніколи не бачив, щоб хтось із нашої команди хоча б на мить допустив здачу територій і визнання їх російськими. Формула «3+2» у росіян, тобто визнання російськими трьох захоплених областей і двох частково захоплених, ніколи не лежала на столі, — запевнив дипломат. — А атмосфера і рівень взаємного розуміння між Україною та США, принаймні з червня по серпень ц. р., були безпрецедентними. Особливо якщо згадаємо, як починався наш діалог у лютому торік і як він поступово перейшов від заперечення того, що в Україні є «карти» на руках, до визнання того, що Путін не виграв війну. Це не означає, що Путін програє війну, але він і не виграв».

ХМАРА НАД МОУ

Хто такий новий міністр оборони і чому його призначення викликало протести

■ Мирослава Бзікадзе

Верховна Рада України (ВРУ) призначила Євгена Хмару новим міністром оборони України. За його кандидатуру, внесену Володимиром Зеленським, проголосували 312 народних депутатів, двоє було проти, ще 20 не голосували. Водночас призначення відбулося на тлі акцій протесту біля ВРУ. Їхні учасники вимагали не затверджувати Хмару й повернути на посаду його попередника Михайла Федорова.

НОВИЙ МІНІСТР

На відміну від кількох останніх керівників Міністерства оборони України (МОУ), Хмара має не цивільний технократичний, а безпосередній військово-спецслужбовий досвід. Він розпочав службу 2006 року в загоні спецпризначення «Омега», а з 2011-го служив у спецпідрозділі Служби безпеки України (СБУ) «Альфа». Із 2023 року очолював Центр спеціальних операцій «А» СБУ. За час повномасштабної війни брав участь у бойових і спеціальних операціях, зокрема на Київщині та Донеччині, а також в операції зі звільнення острова Зміїний.

У серпні 2023-го Хмарі присвоїли звання бригадного генерала, а в червні

2024-го — генерал-майора. У січні 2026 року він також тимчасово виконував обов'язки голови СБУ. Саме цей досвід президентська команда називає однією з головних переваг нового міністра. Представляючи кандидатуру Хмари парламенту, Галина Михайлюк,

представник президента у ВРУ, наголошувала на його досвіді управління у сфері безпеки й оборони, знанні сучасних технологій, безпilotних систем та авторитеті серед військових.

Сам Хмара під час виступу в парламенті заявив, що Україна має справу зі сильним супротивником і що його завданням буде максимально послабити російський військовий потенціал і забезпечити українським військом необхідні можливості.

Для Зеленського це призначення має і очевидний політичний сенс. Після відставки Федорова й на тлі конфліктів усередині військового керівництва президенту було необхідно знайти постать, яка могла б одночасно користуватися довірою військових і бути прийнятною для нього.

ЧОМУ ПРОТЕСТУЮТЬ?

Цього дня біля ВРУ зібралося близько 50 людей. Вони тримали плакати «Поверніть Федорова», «Корупція вбиває» та закликали депутатів не голо-

сувати за Хмару. Після оголошення результатів голосування протестувальники зустріли новину вигуками «Ганьба!». Серед плакатів уже з'явилися написи «Проти Хмари» та «Федоров замість Хмари». Тобто для частини активістів Хмара став символом рішення президента не повертати Федорова, а не об'єктом окремих претензій до його професійної біографії.

Михайло Федоров очолював МОУ лише близько пів року — із січня по липень 2026-го. Його звільнення стало несподіванкою для частини суспільства. Адже він був одним із ключових представників технологічного крила команди Зеленського. Його прихильники пов'язують із ним спроби цифровізації армії, реформування оборонних закупівель і розвитку безпilotних технологій.

Водночас навколо його роботи виникали серйозні конфлікти, зокрема з військовим керівництвом. Після звільнення Федорова протестувальники взяли вимагати від Зеленського пояснити причини такого кадрового рішення.

Для опонентів кадрової політики президента логіка виглядає так: якщо цивільний Федоров демонстрував результат у технологічній модернізації МОУ, то заміна його колишнім генералом може означати зміну пріоритетів. Натомість прихильники Хмари вважають, що сучасне МОУ потребує не лише менеджера чи технологічного реформатора, а людини, яка розуміє бойові процеси й потреби армії.

ЯКІ ПРЕТЕНЗІЇ?

Публічно озвучені претензії до Хмари не такі конкретні, як критика рішення звільнити Федорова. Одна з ключових дискусій стосується того, чи відповідає спецслужбовий і бойовий досвід Хмари специфіці цивільного відомства. Є і юридичний нюанс. Українське законодавство передбачає, що міністром оборони має бути цивільна особа. До призначення Хмара був військовослужбовцем. У МОУ пояснили, що для вступу на посаду його звільнили з військової служби, після чого він обіймає посаду міністра як цивільний. Таким чином, формальної юридичної перешкоди для призначення парламент не побачив.

Є ще один принциповий момент. МОУ під час війни фактично перебуває на

перетині двох систем — військової та цивільної. З одного боку, міністр має займатися бюджетом, закупівлями, міжнародною військовою допомогою, оборонно-промисловим комплексом і реформами. Із другого — повинен розуміти реальні потреби фронту.

Попередні міністри демонстрували різні моделі. Федоров представляв технологічно-управлінський підхід. Хмара приходить із цілком іншої системи.

Народний депутат Микита Потураєв вважає, що саме це може стати перевагою нового міністра. За його словами, Хмара не лише проводив ефективні операції в заплілі ворога, а й разом із Василем Малюком брав участь у трансформації Центру «А», у т. ч. з розвитком нових видів озброєння та їхнього виробництва. Депутат також указав, що Хмара здатен продовжити технологічні реформи, започатковані за Федорова.

ГОЛОВНІ ВИПРОБУВАННЯ

Після призначення Хмара отримав надзвичайно складний набір завдань. Передусім це забезпечення армії озброєнням та боеприпасами, розвиток власного виробництва, безпilotні системи, оборонні закупівлі, взаємодія зі західними партнерами та пошук нових способів протидії російській армії.

Федір Веніславський, член парламентського комітету з питань національної безпеки, заявив, що новий міністр має забезпечити українським силам оборони озброєння, техніку й інноваційні рішення, необхідні для асиметричної відповіді Російській Федерації (РФ).

Не менш важливим буде питання мобілізації та взаємодії МОУ з Генеральним штабом Збройних сил України. Саме тут Хмарі доведеться довести, що його бойовий досвід можна конвертувати в ефективне управління величезною державною системою.

Критики ж побоюються, що сам собою бойовий досвід не гарантує ефективного управління цивільним міністерством із багатомільярдними бюджетами, складною системою закупівель і міжнародними зобов'язаннями. Тому остаточну оцінку призначенню дасть не парламентське голосування і не мітинги під ВРУ, а результати роботи нового міністра.

Євген Хмара

П Р Я М А М О В А

Володимир Зеленський, президент України: — Вдячний парламентарям за підтримку Євгена Хмари на посаду міністра оборони України. Завдання визначені абсолютно чітко: потрібно більше сили для України. І це буде.

Вахтанг Кіпіані, історик, журналіст і військовослужбовець: — Під час прощання з Євгеном Коновальцем стався цікавий епізод. Юрій Юзич розповів, що Євген Хмара, командир

групи «Альфа» СБУ, підійшов до групи пластунів із куреня, який носить ім'я полковника, і подякував організації за виховання патріотів. Цитата: «Багато хороших хлопців воює в службі». Не кожен генерал здатний так говорити про своїх підлеглих і не кожен усвідомлює, що резерв треба готувати, а «Пласт» це робить.

Роман Лозинський, народний депутат і військовослужбовець:

— Мій голос був за міністра оборони. 312 голосів було за. Конституційна більшість. Генерал Хмара — один із найбільш гідних офіцерів. Країна не може під час війни бути без повноцінного міністра оборони. Хмара — це очевидно значно краще рішення, ніж нові кандидатури, які обговорювались на цю посаду. Успіх Хмари, успіх команди Міністерства оборони — це успіх країни. Це шанс на виживання і перемогу. Шанс на мир.

■ Софія Турко

Українські безпілотні літальні апарати (БПЛА) дедалі частіше атакують логістичні центри найбільшого російського маркетплейсу Wildberries. Якщо раніше головними цілями були нафтобази, летовища чи військові підприємства, то тепер під ударами опинилася одна з найважливіших логістичних мереж Російської Федерації (РФ).

ЧОМУ ТАКА ЦІЛЬ

Після серії атак Володимир Зеленський заявив, що російські логістичні центри регулярно використовують для забезпечення окупаційної армії комплектуючими для БПЛА, навігаційним обладнанням та спорядженням. За його словами, Україна продовжує завдавати далекобійних ударів по об'єктах, які працюють на військо РФ.

Подібної думки дотримуються і окремі військові оглядачі. Ігаль Левін, старший лейтенант сухопутних військ Армії оборони Ізраїлю, зазначив, що Wildberries давно став одним із каналів, через який російські військові та волонтерські організації закуповують товари подвійного призначення.

Ідеться не лише про побутові речі. Через маркетплейс регулярно купують БПЛА, комплектуючі до них, генератори, прилади нічного бачення, тактичне взуття, форму, засоби зв'язку й інше обладнання, що використовують на фронті.

Саме тому, на думку аналітиків, удари по найбільших логістичних центрах можуть вплинути не лише на цивільну логістику, а й на забезпечення російських військових.

ОПОРА МАЛОГО БІЗНЕСУ

Анатолій Амелін, виконавчий директор і співзасновник аналітичного центру «Український інститут майбутнього», вважає, що значення Wildberries для російської економіки значно ширше, ніж просто найбільшого маркетплейсу: Wildberries — це екосистема, на якій стоїть весь малий бізнес РФ.

Мережа налічує більш ніж 200 логістичних об'єктів із загальною площею складів 5,2 млн кв. м та обробляє понад 20 млн замовлень на добу. За оцін-

НАЙБОЛЮЧІШІ УДАРИ ПО ЕКОНОМІЦІ РФ

ками міжнародної платформи ECDB, 2025 року обсяг продажів компанії становив 72,3 млрд USD, а 2026-го очікувалося його подальше зростання.

Саме Wildberries став для сотень тисяч російських підприємців можливістю продавати товари по всій країні без власної логістичної інфраструктури. Продавці лише відправляють продукцію на склад, тоді як маркетплейс бере на себе зберігання, перевезення, рекламу, фінансові сервіси та повернення товарів.

«Удари по логістичних центрах можуть вплинути не лише на цивільну логістику, а й на забезпечення військових»

Саме тому атаки на логістичні центри можуть боляче вдарити насамперед по малому бізнесу. За офіційними російськими даними, у країні працює більш ніж 6 млн суб'єктів малого та середнього підприємництва, 96 % із яких є мікробізнесом. Водночас значна частина цих підприємств уже має кредитне

навантаження: наприкінці 2025 року кредитний портфель МСП сягав майже 15 трлн RUB, а кожен шостий росіянин, який позичав гроші, уже мав протерміновані платежі.

ЗБИТКИ МОЖУТЬ БУТИ ЗНАЧНО БІЛЬШИМИ

Wildberries уже повідомив про втрату товарів приблизно на 1,2 млрд USD. Проте реальні економічні наслідки можуть виявитися набагато масштабнішими. Після нещодавніх змін правил компанія вже не компенсує продавцям утрати, якщо вони виникли внаслідок бойових дій. Унаслідок атак могли бути знищені сотні мільйонів одиниць товарів. Частина продавців може взагалі припинити діяльність, а російський бюджет ризикує втратити значні податкові надходження.

Після пожежі на складі Wildberries у Шушарах під Санкт-Петербургом 2024 року компанії знадобилося близько 18 місяців, аби повністю відновити об'єкт. А теперішні руйнування можуть вимагати ще більше часу. Аналітики прогнозують, що наслідки відчують не лише продавці, а й звичайні покупці, адже перебудова логістики

призведе до затримок доставок, дефіциту окремих товарів і підвищення цін. Додатковим чинником стане ймовірне зростання вартості страхування логістичних операцій через ризик нових атак українських БПЛА.

«Люди записують емоційні звернення, розповідають про багатомільйонні збитки та звертаються до влади»

Економічний оглядач Станімир Добрев стверджує, що логістика Wildberries колапсує. Клієнти не можуть отримати свої замовлення, компенсації підприємцям хоч і надходять, але в менших обсягах, а китайські компанії, чия бізнес-модель ґрунтувалася на розвантаженні товарів російським продавцям або зберіганні невеликих складських запасів в РФ, мають змогу захопити російський ринок доставки. «Логістика Wildberries майже вщент зруйнована. Компанія виглядає мертвою, як і російська модель доставки, оскільки вітчизняні продавці зруйновані, а

китайські продавці мають змогу домінувати на тому, що залишилося на цьому ринку», — запевнив експерт.

Роберт Бровді, командувач Сил безпілотних систем Збройних сил України, переконаний, що удари по складах мають і психологічний ефект, адже демонструють пересічним росіянам, що війна дедалі відчутніше впливає не лише на фронт, а й на їхнє повсякденне життя.

Схожої думки дотримується й Кріс О'Вікі, аналітик відкритих даних. Він каже, що атаки на логістичні центри навряд чи самі собою завершать війну, однак можуть ускладнити ведення бойових дій для РФ і посилити суспільне невдоволення через погіршення роботи найбільшого маркетплейсу країни.

РОСІЯНИ СКАРЖАТЬСЯ НА ВТРАТУ БІЗНЕСУ

Після серії ударів по складах Wildberries російські соціальні мережі заповнили відеозвернення підприємців, які втратили свої товари та бізнес. Люди записують емоційні звернення, розповідають про багатомільйонні збитки та звертаються до російської влади із закликами якнайшвидше завершити війну.

Добірку таких відео опублікував Сергій Стерненко, колишній радник міністра оборони України. На записах росіяни розказують, що роками будували власну справу, однак після ударів по логістичних центрах Wildberries залишилися без товару та з кредитами.

«Коли наша держава награвється?» — запитує росіянка на одному з відео. За її словами, після загибелі чоловіка вона стала розвивати власний бізнес, проте втратила на Wildberries близько 2 млн RUB. Інший чоловік скаржиться, що через нічні атаки його діти не спали й навіть не пішли до садочка, а сам він запитує: «Невже Володимир Володимирович не може закінчити це якимось способом?» Ще одна підприємниця жаліється, що все, що будувала по крихтах два роки, згоріло за одну ніч.

Поряд зі закликами завершити війну частина авторів відео також вимагає жорсткішої відповіді Україні з боку російської влади. Водночас вони наголошують, що є «простими людьми», які насамперед хочуть припинення бойових дій.

НАБУ І САП ПРОТИ РЕЙДЕРСЬКОЇ ВЕРТИКАЛІ

■ Мирослава Бізикадзе

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) оголосили про проведення масштабної спецоперації з викриття злочинної організації, яка, за версією слідства, діяла під керівництвом чинного та колишнього народних депутатів України. До її діяльності були залучені посадовці Офісу президента України (ОПУ) й інші особи. Згодом антикорупційні органи розкрили значно більше деталей, а операція отримала назви «Форест Гамп» і «Феміда».

ДВІ ОПЕРАЦІЇ

Ідеться не просто про чергове корупційне провадження. За даними НАБУ, організація могла поєднувати політичний вплив, утручання в державні реєстри, підроблення документів, рейдерство, використання банківської інфраструктури та легалізацію коштів. Одним з епізодів стало заволодіння активами підприємств і нерухомістю на сотні мільйонів гривень.

Спершу повідомили лише про сам факт спецоперації, не називаючи прізвищ. Згодом НАБУ оприлюднило відеоматеріали з фрагментами записів розмов фігурантів.

Пізніше розкрили деталі другої частини розслідування — операції «Феміда», що стосується масштабної схеми незаконного заволодіння нерухомістю і корпоративними активами. Та фактично слідство побачило не два незалежні епізоди, а діяльність однієї структури, яка могла використовувати різні механізми для досягнення своїх цілей.

Під час засідання Вищого антикорупційного суду (ВАКС) у справі Максима Микитася прокурор САП назвав людей, які фігурують у матеріалах справ. Серед них: Ірина Мудра, ексзаступник керівника ОПУ; Віктор Дубовик, генеральний директор Директорату з питань правової політики ОПУ; Олена Ференс, заступник міністра юстиції; Максим Мики-

тась, колишній народний депутат; Вадим Столар, чинний народний депутат; Василь Астіон, бізнесмен і колишній депутат Дніпропетровської обласної ради; представники державного «Сенс Банку» та низка осіб, пов'язаних із Микитасем.

За версією сторони обвинувачення, саме Микитась і Столар могли створити злочинну організацію не пізніше як у листопаді 2024 року. Окреме місце у справі займає Мудра, яку Володимир Зеленський звільнив із посади в день проведення спецоперації. За версією САП, вона могла впливати на представників Міністерства юстиції (МЮ) у питаннях роботи антирейдерської комісії. Дубовику слідство приписує надання порад та вказівок щодо дій у цій комісії.

ЗАХОПЛЕННЯ ЧУЖИХ АКТИВІВ

За даними НАБУ, злочинна організація спеціалізувалася на незаконному заволодінні дорогими об'єктами нерухомості й активами юридичних осіб. Механізм був багаторівневим. Для отримання контролю над майном могли використовувати незаконне втручання в інформаційні системи МЮ, підроблення судових рішень, фальсифікацію документів про право власності, використання підконтрольних компаній, вплив на роботу антирейдерської комісії, судові механізми, залучення гакерів та інших виконавців.

НАБУ стверджує, що восени 2025-го учасники організації здійснили рейдерське захоплення двох підприємств, сукупна вартість активів яких становила близько 248 млн грн. Особливий інтерес, за версією слідства, становило одне з цих підприємств. Метою його захоплення могла бути не стільки сама компанія, скільки нерухомість у центральній частині Києва вартістю більш ніж 500 млн грн.

Інший епізод стосується подій травня ц. р. За даними НАБУ, учасники організації намагалися заволодіти київськими об'єктами нерухомості загальною вартістю понад 207 млн грн. Для цього, за версією слідства, використовували фальшиві документи та втручання у відповідні інформаційні системи. Однак ця операція завершилася невдало — частина посадовців МЮ відмовилася виконувати незаконні вказівки.

Ще один епізод, що привернув особливу увагу, пов'язаний зі «Сенс Банком». За припущенням НАБУ, злочинна організація могла використовувати банк для легалізації коштів. Ідеться про 150 млн грн готівки, які через рахунки низки підконтрольних компаній вводили в легальний фінансовий обіг.

Кошти, як стверджують антикорупційні органи, мали бути використані для внесення застави за одного з учасників іншого резонансного кримінального провадження — справи

Ірина Мудра

«Мідас». НАБУ не називає особу, для якої призначалася застава. Проте журналісти цей епізод пов'язали з Германом Галущенком, колишнім міністром енергетики і юстиції України.

Якщо версію слідства буде доведено в суді, правоохоронці фактично виявили механізм, у якому політичні зв'язки, державні установи, бізнес-структури та фінансову систему могли використовувати як елементи єдиної інфраструктури.

Та чи не найбільш резонансною частиною розслідування стала інформація про підготовку незаконного позбавлення волі людини. НАБУ заявило, що окремі учасники організації готували викрадення людини, щоб отримати контроль над суб'єктом господарської діяльності. Злочин удалося попередити. Цей епізод демонструє, наскільки далеко могла зайти діяльність групи: від маніпуляцій із реєстрами та судами — до фізичного тиску на людей.

УДАР ПО ДОВІРІ

Найбільш політично чутливим аспектом справи є участь представників ОПУ. Адже це центр ухвалення ключових державних рішень. Тому поява чинних або нещодавніх представників ОПУ в матеріалах настільки масштабного антикорупційного провадження створює питання не лише юридичного, а й політичного характеру.

Водночас резонанс операції «Форест Гамп» і «Феміда» пояснюється не лише кількістю фігурантів чи сумами. Ключове запитання: чи існувала система, яка дозволяла людям із

політичним впливом використовувати державні інституції для приватного збагачення?

Якщо описана НАБУ модель підтвердиться, ітиметься про значно серйознішу проблему, ніж окреме рейдерство. Адже для захоплення підприємства недостатньо мати гроші та юристів. Потрібен доступ до реєстрів, судів, державних органів, фінансової системи та людей, здатних забезпечити потрібні рішення. Саме тому особливо важливою є роль антирейдерської комісії МЮ, представників ОПУ та державного банку.

Справу «Форест Гамп» складно розглядати у відриві від ширшої проблеми довіри до українських антикорупційних органів. Раніше НАБУ та САП заявляли про 360 нових розслідувань, 107 підозрюваних і 55 обвинувальних вироків. Станом на 30 червня ц. р. державі було відшкодовано 12,3 млрд грн.

Наразі слідство триває. НАБУ повідомило про підозри учасникам злочинної організації та залученим особам за ст. 255, 191, 206-2, 209, 358 та 361 Кримінального кодексу України. Вони охоплюють створення злочинної організації, заволодіння майном, рейдерство, легалізацію коштів, підроблення документів та незаконне втручання в інформаційні системи.

Окремо ВАКС обрав Микитасю запобіжний захід: тримання під вартою з альтернативою застави у сумі 30 млн грн. Також ВАКС застосував запобіжний захід і до Ірини Мудрої. Вона перебуватиме під вартою з альтернативою внесення застави 20 млн грн.

П Р Я М А М О В А

Володимир Зеленський, президент України:

— Того, що я знаю, було достатньо, щоб відреагувати в перший же день цієї справи, одразу після обшуків. Було достатньо деталей для того, щоб її звільнити. Я почув фактично

разом із вами певні розмови про якісь учинки — реальні чи потенційні. Обговорювати це зараз некоректно. Того, що там було озвучено, вважаю, достатньо, щоби були звільнені заступник та ще одна людина в департаменті. З'явиться

додаткова інформація, будемо реагувати на додаткову інформацію. Якщо це міністр і його є за що звільнити, отже, треба звільняти. Якщо є якісь незрозумілі речі, потрібно чекати додаткових деталей, вироку суду.

ПРОВОКАЦІЯ НА КУРИЛАХ

■ Євген Клен

Нещодавно Путін відвідав острів Ітуруп (японська назва — Еторофу), що входить до Курильського архіпелагу і є об'єктом територіальної суперечки Російської Федерації (РФ) із Японією.

Під час візиту диктатор зустрівся з губернатором регіону й відвідав рибопереробний завод, лікарню та школу на острові Ітуруп. До цього він побував на сусідньому російському острові Сахалін, де оглянув навчання Військово-морських сил (ВМС) і заявив, що чотири спірні острови визнані російськими в міжнародних документах. Володар Кремля також провів нараду щодо дотримання безпеки східних кордонів РФ. Водночас Москва здійснила ракетні випробування ВМС поблизу Курильських островів.

Токіо різко засудило такі дії. Тошіміцу Мотегі, міністр закордонних справ Японії, наголосив на приналежності цих територій Країні сонця, що сходить. Він викликав для пояснень Миколу Ноздрьова, посла РФ. Глава японського зовнішньополітичного відомства підкреслив, що спірні острови є невід'ємною частиною території Японії як історично, так і згідно з міжнародним правом. А також додав, що нарощування військової могутності РФ на чотирьох північних островах суперечить позиції Японії та неприйнятне.

А за словами Санае Такаїчі, прем'єр-міністра кра-

їни, поїздка президента РФ ще дужче погіршила ставлення японців до Росії та ускладнила відновлення двосторонніх відносин. Вона назвала дії Путіна абсолютно неприйнятними й образою почуттів японського народу. Зараз уряд розглядає посилення санкцій у відповідь на візит Путіна на Курили.

Сіндзо Абе, покійний прем'єр-міністр Японії, раніше досяг угоди з Путіним щодо цієї території. Тоді громадянам Японії дозволили відвідувати могили родичів і відновились перемовини щодо майбутнього мирного договору. Однак вторгнення РФ до України 2022 року спонукало Японію запровадити санкції проти персоналу й організацій, пов'язаних із Москвою, що погіршило двосторонні відносини.

Путін підтримав дії Абе, але назвав санкції Японії «неспровокованими». «Японія визначила Росію як головне джерело загроз. Я хотів би зазначити, що ми не погрожуємо Японії. Навпаки, це вона має територіальні претензії до нашої країни», — сказав він.

Курильські острови Росія контролює з 1945 року. Проте ці території істо-

рично належали Японії, а суперечка навколо них досі перешкоджає країнам укласти повноцінний мирний договір після Другої світової війни. Після окупації островів Радянським Союзом Москва депортувала звідти близько 17 тис. японців і тепер на них проживає близько 20 тис. громадян РФ. Після цього острови набули стратегічного значення, забезпечуючи повітряні й морські бази під час холодної війни, коли СРСР протистояв Сполученим Штатам та Японії, їхньому найближчому союзнику в Тихому океані. Москва протягом багатьох років посилювала свою військову присутність на островах. Крім стратегічного значення, островний ланцюг забезпечує доступ до багатих рибальських угідь і цінних родовищ корисних копалин.

Аналітики американського Інституту вивчення війни й міжнародні експерти виділили кілька причин публічної та військової активності РФ біля кордонів Японії: помста за підтримку України — Японія послідовно впроваджує жорсткі санкції проти РФ і бере участь у програмах фінансової та технологічної допомоги Києву у форматі

Путін відвідав рибопереробний завод «Ясний» на острові Ітуруп

G7; протидія співпраці Японії з НАТО — Токіо посилює взаємодію з Альянсом на тлі агресивної поведінки Китаю, Північної Кореї і Росії; шантаж Заходу — створення штучної напруги на Далекому Сході є спробою відвернути оборонні ресурси союзників України та змусити їх піти на політичний торг.

Своєю чергою Сполучені Штати заявили про незмінну підтримку Японії. Про це повідомив Джордж Гласс, посол США в Токіо. Він акцентував, що Вашингтон визнає суверенітет Японії над Північними територіями та виступає проти будь-яких дій, які можуть підірвати мир і стабільність в Індо-Тихоокеанському регіоні.

А Київ провів перемовини з Токіо щодо можливого приєднання Японії до ініціативи Drone Deal, поінформував Ігор Клименко, се-

кретар Ради національної безпеки й оборони України (РНБО), за підсумками зустрічі з Масаші Накаґоме, надзвичайним і повноважним послом Японії в Україні.

У ході зустрічі також обговорили взаємодію у сфері безпілотних технологій, питання енергетичної безпеки й подальше відновлення України. За словами чиновника, підтримка Японії є особливо важливою на тлі продовження російських атак по українській енергетичній інфраструктурі. «Росія продовжує бити по нашій енергетичній інфраструктурі, тому допомога Японії особливо важлива для оновлення та стійкості української енергосистеми. Розраховуємо і на своєчасне отримання запланованих поставок необхідного обладнання», — відзначив секретар РНБО.

■ Петро Йосип

Набула чинності оборонна угода між Японією та Філіппінами, яку клали в січні ц. р. на тлі зростання напруженості з Китайською Народною Республікою (КНР).

Документ доповнює угоду про взаємний доступ, підписану торік, що повинна спростити проведення спільних навчань і розгортання військових підрозділів. Філіппіни мають суперечки з Пекіном щодо спірних районів у Південнокитайському морі, тоді як Японія також висловлює занепокоєння через безпекові виклики з боку КНР. Міністерство національної оборони Японії передбачає, що ця угода значно вплине на двосторонню діяльність, зокрема навчання, гуманітарну

Нові оборонні союзи

допомогу та реагування на надзвичайні ситуації.

Тим часом про колективну оборону домовилися Турецька Республіка (ТР), Саудівська Аравія та Пакистан. За підсумками зустрічі лідерів трьох країн у саудівській Мецці президент ТР Реджеп Тайїп Ердоган, спадковий принц і прем'єр-міністр Саудівської Аравії Мухаммед бін Салман та прем'єр-міністр Пакистану Шахбаз Шаріф підписали тристоронню угоду про оборону між країнами. Вона спрямована на зміцнення колективного стримування будь-яких проявів агресії, а також передбачає розвиток всебічної оборонної співпраці між Анкарою, Ер-Ріядом та Ісламабадом. Та найцікавішим результатом

домовленості стала пропозиція Ірану долучитися до Мекканського оборонного пакту. Тегеран узяв це питання на розгляд.

Подію прокоментував Олександр Бригинець, український політик, поет, прозаїк і журналіст: «Якщо це розкласти по полицях, то бачимо класичну графіку багатопольярного світу, де старі безпекові правила вже не працюють». Він назвав можливі наслідки таких дій:

1. Зручний вихід для США. Для Білого дому ця конструкція — ідеальний спосіб згорнути американсько-іранську війну й піти з регіону з високо піднятою головою. Вашингтон оголошує про створення «автономної системи регіональної безпеки», де Ер-Ріяд,

Анкара й Ісламабад беруть на себе роль головних наглядачів. Сполучені Штати виводять свої ресурси, не висуваючи Тегерану жодних жорстких вимог щодо демонтажу ракетних чи ядерних програм.

2. Перемога Ірану без капітуляції. Тегеран отримує півуважну можливість перевести конфлікт із фази «США й Ізраїль знищують Іран» у фазу «Іран — легітимний учасник великого регіонального союзу». Втягнення Ірану у спільну оборонну архітектуру зі сунітськими державами фактично легалізує його статус. Йому вже не доведеться ховатися від американських бомбардувань, адже стає недоторканим під парасолькою пакту.

3. Жах для Ізраїлю. В Мекканському оборонного пакту немає жодного бажання стримувати

Іран. ТР займає відверто антиізраїльську позицію, а Пакистан і Саудівська Аравія зацікавлені лише у власній стабільності. Будь-який превентивний удар Ізраїлю по іранських ядерних об'єктах тепер трактуватимуть як напад на весь регіональний пакт.

Що це означає для України: розпорошення уваги Заходу — формування нових самостійних блоків змушує Вашингтон та Європу розриватися між кількома геополітичними вузлами, тож утримувати фокус на війні в Україні стає складніше; зростання впливу ТР — Анкара отримує статус одного з ключових гарантів близькосхідної безпеки та постачальника зброї; ця подія — остаточний вирок ілюзіям про «міжнародне право» чи «західну парасольку безпеки».

ПОТЕНЦІАЛ РОСІЙСЬКОЇ ППО НЕ БЕЗМЕЖНИЙ

Чи справді ракети «Фламінго» приречені на перехоплення?

■ Ігор Голод

Одразу кілька воєнних аналітиків неабияк засмутили українців. Як же реальні чинники ховаються за гучними заявами про те, що окупанти нібито навчилися майже стовідсотково закривати своє небо?

ВТРУТИЛИСЯ ПОВІТРЯНІ РАДАРИ

Американський військовий аналітик Дональд Гілл і його австрійський колега Том Купер розповіли, що українські далекобійні крилаті ракети «Фламінго» втратили результативність відтоді, як росіяни почали залучати до їхнього перехоплення літаки дальнього радіолокаційного виявлення та управління А-50У. Після того як українці знищили два такі повітряні радары, останні, за оцінками західних джерел, чотири-п'ять боездатних одиниць патрулювали на значній відстані від кордону, однак у червні ц. р. повернувся до строю ще один модернізований борт № 45, що дозволило росіянам інтенсифікувати радіолокаційну розвідку.

Успішні влучання «Фламінго» змусили їх в окремі дні одночасно підіймати в повітря чотири А-50У. Зокрема, 4 липня внаслідок роботи їхніх бортових радарів засоби російської протиповітряної оборони (ППО) перехопили всі п'ять ракет «Фламінго», випущених по Воткінському заводу з виробництва балістичних ракет.

НЕ ЗАВЖДИ ВСТИГАЮТЬ

Однак, аби вберегти А-50У від українських атак, росіяни змушені ганяти ці дефіцитні машини ледве не щоночі, перебазовуючи їх на різні летовища. Через це вони не завжди встигають вчасно злітати, щоб «залатати дірки» в небі.

Приміром, 24 липня з п'яти запущених «Фламінго» російська ППО збила три, але дві ракети влу-

чили в завод «Авітек» у Кірові, який серед іншого виробляє компоненти двигунів для крилатих ракет Х-101. А 7 серпня всі п'ять українських далекобійних крилатих ракет, націлених на Воткінський завод, так і не долетіли до цілі. Гілл і Купер прогнозують, що активізація українських ударів змусить А-50У підійматися в повітря значно частіше. Це з часом призведе до швидкого зношення техніки й технічних негараздів.

Своєю чергою Девід Акс, військовий оглядач часопису Forbes, опублікував статтю «Росія збагнула, як зупинити найпотужнішу ракету України». У ній він, спираючись на мапи західних OSINT-дослідників, підтвердив, що російська ППО підвищила ефективність перехоплення українських ракет через залучення літаків далекого радіолокаційного виявлення А-50У.

За інформацією експерта, 6 серпня Україна запустила щонайменше три ракети «Фламінго» в напрямку Тюменської області, що на заході Сибіру. Згідно з АМК Mapping, вони пролетіли близько 2,5 тис. км, після чого їхній слід загубився, а встановити подальший маршрут не вдалося.

УСПІШНІ УДАРИ ТРИВАЮТЬ

АМК Mapping також стверджує, що в липні ц. р. російська ППО збила десять з 11 запущених «Фламінго». А втім, ці дані ґрунтуються лише на відстеженні відкритої інформації одним картографом, а офіційних даних України чи Російської Федерації (РФ) для їхньої перевірки немає.

Крім того, Майкл Боннерт, аналітик каліфорнійського дослідницького центру RAND, дійшов висновку, що 24-25 липня військове підприємство «Авітек» у Кіровській області РФ уразили дві ракети «Фламінго». Цей успішний удар ставить під серйозний сумнів заяви інших дослідників про нібито

майже стовідсоткову ефективність російської ППО.

Експерт наголосив, що Україна продовжує працювати над удосконаленням «Фламінго». За його даними, виробник цих ракет — компанія Fire Point — намагається зробити їх менш вразливими для російської ППО. Аналітик зазначив, що розробники, схоже, змінили налаштування висотоміра, аби ракети могли рухатися на мінімальній висоті. Це має допомогти їм залишатися непомітними для радарів, адже чим ближче летять до землі, тим складніше їх виявити.

А Віктор Ягун, колишній заступник голови Служби безпеки України, зауважив, що можливе зростання частки перехоплень «Фламінго» не означає «кінець ракети». На його думку, це лише свідчить про потребу в черговому технологічному циклі модернізації та зміні всієї концепції бойового застосування системи.

КРИХКИЙ ТИМЧАСОВИЙ УСПІХ

Майкл Боннерт підтвердив, що теперішня статистика перехоплень відображає лише тимчасовий тактичний успіх, а не абсолютну перевагу ворога. За його висновками, цей результат Кремля є вкрай крихким, адже вся російська система виявлення ракет зараз тримається на лічених літаках А-50У, чий ресурс стрімко тане через виснажливі польоти.

Ба більше, Девід Акс зазначив, що така тактика Кремля свідчить радше про відчай, ніж про реальну перевагу. За його словами, регулярні нічні вильоти майже всієї боездатної авіагрупи А-50У стрімко виснажують критично обмежений технічний ресурс цих незамінних для РФ літаків.

Щоденне патрулювання одразу чотирьох дефіцитних літаків А-50У вимагає колосальних фінансових витрат на авіаційне паливо й дороге обслуговування. Натомість виробництво

ракет «Фламінго» є відносно дешевим і масовим, що створює передумови для ведення силами оборони України війни на виснаження російського бюджету.

Фахівці профільного видання Defense Express підкреслили, що висновки американця стали наслідком так званої пастки миттєвого зрізу, що фіксує лише короточасний результат. Акс задокументував локальний успіх ворога протягом кількох тижнів, але проігнорував здатність українських конструкторів оперативно змінювати тактику польотів.

ВІЙНА НА ВИСНАЖЕННЯ БЮДЖЕТУ

Авіаційні експерти закликають оцінювати не лише кількість збитих ракет, а й економічну ціну їхнього перехоплення. Віктор Ягун звернув увагу, що якщо для гарантованого влучання однієї ракети в ціль необхідно витратити десять, то за ціни «Фламінго» близько 600 тис. USD одне успішне збиття ракети коштує 6 млн USD. Для ураження заводу, ракетного комплексу чи командного пункту такі витрати можуть залишатися виправданими, але для менш важливої цілі — ні.

Військові аналітики відмітили, що спроможність компанії Fire Point випускати близько 100 одиниць «Фламінго» на місяць дозволяє Збройним силам України застосовувати тактику «зграї». Під час масованої атаки перша хвиля ракет або хибних цілей змушує російські комплекси «Панцир-С1» і С-400 відстріляти значну частину свого боекомплекту.

Поки ворожі пускові установки перезаряджаються, що займає від 15 до 50 хвилин, наступна хвиля українських ударних засобів безперешкодно проходить крізь утворені прогалини. Саме така комбінована стратегія дозволяє успішно уражати стратегічні об'єкти окупантів у глибокому запіллі, як це сталося під час нещодавньої атаки на Самару.

Міжнародні оглядачі відзначили, що цей медійний кейс зі залученням літаків А-50У Україна може ефективно використати в діалозі зі західними партнерами. Якщо РФ змушена виводити в небо повітряні радары для полювання на «Фламінго», це стає аргументом для Києва вимагати додаткового далекобійного озброєння.

Ідеться насамперед про постачання ракет Meteor чи AIM-120 AMRAAM великої дальності для українських F-16, здатних знищувати самі літаки-радары, а також про зняття обмежень на удари по летовищах їхнього базування. А ще потрібен дозвіл використовувати для таких атак Starlink.

У підсумку поточне протистояння українських «Фламінго» та російських повітряних радарів доводить, що локальні успіхи ворожої ППО є лише ситуативним результатом, досягнутим занадто дорогою ціною. Поки Кремль спалює обмежений ресурс своїх останніх літаків А-50У та мільйонні запаси ракет, гнучка стратегія сил оборони України закладає фундамент для майбутнього остаточного прориву російської оборони в глибокому запіллі.

ФОТОФАКТ

Fire Point показала ракету майбутньої української балістичної ракети FP-9. Виробник обіцяє дальність до 855 км, вагу бойової частини 800 кг, а точність до 20 м.

КНР СТВОРИЛА ШТУЧНИЙ ОСТРІВ ПІД ВІЙСЬКОВУ БАЗУ

■ Олег Садовий

Китайська Народна Республіка (КНР) завершила першу фазу будівництва нового штучного острова площею майже 607 га на рифі Антилопа у Південнокитайському морі. На новій території Пекін розгортає інфраструктуру для розміщення військових кораблів і бойової авіації.

Наприкінці 2025-го флот китайських землесосних снарядів вирушив із гирла річки Чжуцзян до рифу Антилопа. Вони здійснили перехід із вимкненими транспондерами, щоб уникнути зайвої уваги. Менш ніж за рік безперервних цілодобових робіт КНР підняла з морського дна більш ніж 1 млн т піску. У результаті поглиблення дна утворився суходіл у формі краплі завдовжки близько 6 км.

Острів оточили морськими дамбами та проклали внутрішні дороги. Основний будівельний флот уже покинув акваторію, що свідчить про завершення першої фази проєкту. Тепер на північно-західному боці остро-

ва відбуваються підготовчі роботи для зведення злітно-посадкової смуги завдовжки близько 3 тис. м і завширшки 55 м, що дозволить приймати великі військові та комерційні літаки.

Аналітики також виявили поруч котлован розміром 60 x 60 м. Його площа відповідає розмірам великих авіаційних ангарів на інших китайських військових базах у регіоні. У південній частині об'єкта збудували причал завдовжки 680 м для швартування військових і цивільних кораблів. Біля нього зафіксували катер Берегової охорони КНР.

Східний бік бази вже активно використовують:

там зведені адміністративні та житлові будівлі, облаштовані гелікоптерний і паркувальні майданчики. Подальші будівельні роботи забезпечують два бетонні заводи.

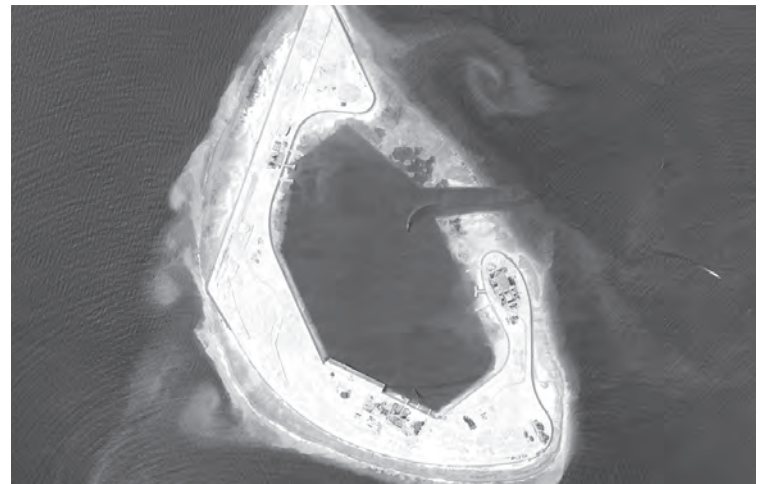
Риф Антилопа є частиною архіпелагу Парасельських островів, окупованих Китаєм з 1974 року. На цю територію досі претендують В'єтнам і Тайвань. Риф розташований у стратегічно важливому місці на південь від порту Санья та військово-морської бази Юйлін на острові Хайнань, де базуються два з трьох авіаносців Військово-морських сил Народно-визвольної армії Китаю — «Шаньдун» і «Фуцзянь», а також значні

сили підводного флоту та військово-морській базі Лунпо.

Мережа штучних островів відіграватиме вирішальну роль у забезпеченні контролю над Південнокитайським морем, слугуючи ключовими вузлами системи обмеження доступу та маневру. Вони вже виконують функції логістичних центрів і пунктів постійного спостереження, але чим більше таких об'єктів КНР створить у Південнокитайському морі, тим ширшими будуть її військові можливості та переконливішим потенціал стримування.

Пекін запевняє, що риф використовуватимуть ви-

нятково в комерційних і цивільних цілях. Та аналогічна риторика звучала при будівництві всіх попередніх військових форпостів у Південнокитайському морі. 2015 року Сі Цзіньпін, голова КНР, під час зустрічі з Бараком Обамою публічно заявив, що Китай «не має наміру проводити мілітаризацію» в Південнокитайському морі. Та попри обіцянки Пекін продовжив створювати численні штучні острови й перетворювати їх на військові форпости для посилення своєї присутності в регіоні, що є грубим порушенням Конвенції Організації Об'єднаних Націй із морського права.

У президенти Франції іде онук шпигуна

■ Іван Заторський

Рафаель Глюксманн, депутат Європейського парламенту (ЄП) і лідер лівоцентристської партії *Place publique*, оголосив про свій намір балотуватися на президентських виборах у Франції, які відбудуться навесні 2027 року. 46-літній політик планує взяти участь у праймеріз і спробувати об'єднати поміркований лівий електорат. Він відомий як послідовний прихильник України і її європейської інтеграції.

Глюксманн також виступає за посилення європейської безпеки, подальшу підтримку Києва та жорстку політику щодо Росії. Водночас він дотримується лівоцентристських поглядів. Серед його пропозицій є запровадження для французької молоді обов'язкової десятимісячної громадської служби, зокрема, для допомоги в будинках для літніх людей.

Рубін Глюксманн, дід Рафаеля, народився 1889-го в Чернівцях, які на той час входили до скла-

Рафаель Глюксманн

ду Австро-Угорщини. В 1920-х рр. він емігрував до Палестини, де захопився комуністичними ідеями та, за даними *The Telegraph*, був завербований Комінтерном. Рубін працював радянським шпигуном у Франції, Німеччині та Великій Британії, де видавав себе за бізнесмена й страхового агента. 1940-го після отримання інформації від радянського перебіжчика британська контррозвідка MI5 заарештувала Глюксманна, щоб депортувати до Канади, однак корабель, на якому його перевозили, торпедував німецький підводний човен. Він загинув.

На той момент його синові Андре було лише три роки. Під час Другої світової війни через єврейське походження хлопчик переховувався у Франції під вигаданим ім'ям Жозеф Рів'єр. Після війни Андре Глюксманн став відомим французьким філософом. Замолоду він дотримувався марксистських і маоїстських поглядів, однак в 1970-х рр. розійшовся з комуністами й став критиком радянського комунізму та політики КНР.

Рафаель Глюксманн народився в Парижі 1979-го. До початку політичної кар'єри працював

журналістом і документалістом. У 2009—2013 рр. був радником президента Грузії Михайла Саакашвілі, відповідаючи, зокрема, за політичну стратегію та комунікації. На виборах до ЄП 2024 року очолював список лівоцентристського альянсу у Франції. Ця політична сила отримала близько 14 % голосів, після чого політик став одним із найбільш помітних представників французьких лівих.

Глюксманн наголосив, що його мета — не допустити приходу до влади ультраправих і сформувавши альтернативу для Марін ле Пен та Жана-Люка Меланшона. «Якщо я висуваю свою кандидатуру, то лише для того, щоб Франція знову здобула гідність. Невже ми віддамо країну Марін ле Пен і крайнім правим?» — заявив політик.

За даними опитувань, наразі фавориткою першого туру президентських виборів усе ж залишається Марін ле Пен. В одному зі сценаріїв вона може отримати близько 36 % голосів, у той час як колишній прем'єр-міністр Едуар Філіпп — 19 %, Жан-Люк Меланшон — близько 15 %, а Глюксманн — приблизно 10 %.

Сійярто загрожує в'язниці

■ Василь Нетудихата

Петер Сійярто, колишній міністр закордонних справ Угорщини, фігурує у справі щодо можливого отримання хабаря.

Справу соратника Віктора Орбана, якою спершу займалася прокуратура, передали до Головного управління поліції Будапешта. Це пояснили тим, що цей орган має повноваження та юрисдикцію щодо її розгляду.

Оскільки ексміністр уже не депутат і не має імунітету, то в разі розвитку справи й доведення його провини йому може загрозувати до трьох років позбавлення волі. Також в Угорщині почали розслідування щодо державних субсидій китайському виробнику електрообладнання BYD — компанії, куди Сійярто працював після того, як пішов із парламенту.

■ Ігор Голод

Кремль переносить гібридний терор проти НАТО в море.

ПІЛОТАМ ДОЗВОЛИЛИ СТІЛЯТИ

Німецький часопис Bild написав, що активність російських військових літаків біля кордонів країн НАТО вщухла. Натомість у липні ц. р. натовські винищувачі частіше підіймалися в повітря через несанкціоновану появу біля кордонів Альянсу російських авіарозвідників Іл-20 і бомбардувальників Су-24.

Деякі з них літали без заздалегідь поданих планів польоту та з відключеними приладами радіолокаційного розпізнавання, створюючи пряму загрозу як військовому, так і цивільному авіасполученню. За даними Об'єднаного командування сил НАТО, кількість таких вильотів зросла більш ніж на 250 %, порівнюючи з аналогічним періодом минулого року.

Джеймс Ставрідіс, колишній верховний головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО у Європі, пояснив, що Кремль посилює гібридні атаки проти країн Альянсу, щоб змусити Захід скоротити допомогу Україні. Особливо загрозливою ситуація була в районі Балтійського моря, де авіація Альянсу працювала в режимі нон-стоп, а також у Румунії.

Тому НАТО вирішило змінити правила повітряного патрулювання над Литвою, Латвією та Естонією. Замість звичного супроводу й ідентифікації пілоти отримали дозвіл знищувати повітряні цілі, якщо ті несуть безпосередню загрозу.

Багаторічну мирну місію Baltic Air Policing, що діяла з 2004 року, із 1 серпня перетворили на бойову — Air Defense. А право збиття порушника делегували верховному головнокомандувачу сил НАТО у Європі та безпосередньо Об'єднаному центру повітряних операцій в Удемі (Німеччина).

Як зазначив Ханно Певкур, міністр оборони Естонії, відтоді зникли будь-які бюрократичні обмеження, які заважали б пілоту в кабіні винищувача «натиснути на кнопку» в разі виявлення прямої загрози. Хоча юридично НАТО розв'язало руки своїм пілотам у країнах Балтії, була продемонстрована радше готовність Альянсу застосовувати зброю проти повітряних загроз на східному фланзі.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ НАСТУПАЮТЬ

Der Nato-Gegenangriff I

1. Nato bricht den Abwehrschirm

Der Nato-Gegenangriff II

2. Aufbau der autonomen Kampfzone

Der Nato-Gegenangriff II

3. Luftbrücke und Start der Gegenoffensive

Проте зміна правил НАТО стала одним із факторів, які змусили Кремль притримати свої літаки.

ДРОНИ ЩЕ ЛІТАЮТЬ

Однак Альянс не послаблює пильності. Командування Військово-повітряних сил (ВПС) НАТО організувало великі авіаційні навчання в районі Балтійського моря біля Калінінградської області Російської Федерації (РФ). Літаки дальнього радіолокаційного виявлення AWACS спільно з американськими розвідувальними Artemis II провели комплексний моніторинг повітряного простору одночасно у двох напрямках — над Балтикою та над Чорним морем.

Та Путін продовжив там тиснути на Альянс безпілотними літальними апаратами (БПЛА), утрата яких менш ризикована. Відтак італійський винищувач збив невстановлений БПЛА над Латвією. «У нас є дані, що РФ розглядає можливість проведення нетрадиційних кінетичних атак проти критичної інфраструктури в Балтійському регіоні. Цілком імовірно, що Москва може використувати для цієї мети БПЛА українського виробництва», — зауважив Робертас Каунас, міністр оборони Литви.

А під час однієї з масованих атак на Україну російський дрон залетів у глиб Румунії, упав і вибухнув. Військові аналітики відзначили, що Кремль свідомо використовує ці інциденти не лише для психологічного тиску на країни східного флангу НАТО, а й щоб виявити слабкі місця в системі протиповітряної оборони Альянсу.

Тепер росіяни розгорнули вздовж своїх західних кордонів мережу з щонайменше десяти нових прихованих баз із 59 пусковими рейками для БПЛА. Близько 20 їхніх пускових установок призначені для нових реактивних дронів великої дальності з радіусом дії до 1 тис. км, що технічно дозволяє ворогу досягати Варшави.

У БІЙ ПІШЛИ «АДМІРАЛИ»

Паралельно з розгортанням баз БПЛА РФ активізувала свій флот у Балтійському морі. Bild указав, що росіяни перекинули туди два кораблі Північного флоту — есмінець «Адмірал Левченко» й ракетний фрегат «Адмірал Касатонов». Перший із них — потужний «мисливець» за субмаринами й авіацією. Його головна зброя — ракетно-торпедні комплекси «Раструб-Б» (або модернізовані «Ответ»), розроблені навмисно для того, щоб виявляти та знищувати підводні човни на великих відстанях.

«Адмірал Левченко» має на борту вісім вертикальних пускових установок зенітно-ракетного комплексу «Кинджал» зі загальним боезапасом у 64 ракети. Це за сиб ближнього бою, здатний відбивати масовані повітряні атаки винищувачів чи крилатих ракет НАТО. Есмінець несе два палубні гвинтокрили Ка-27, які можуть вести повітряну розвідку та протичовновий пошук. Крім того, його системи радіоелектронної боротьби використовують, щоб глушити GPS-навігацію цивільних кораблів по всій Балтиці.

«Адмірал Касатонов» може нести крилаті ракети

«Калібр» і гіперзвукові ракети «Циркон». Поки він погрожує узбережжю Європи своїми ракетами, «Адмірал Левченко» має прикривати його від підводних і повітряних атак, а паралельно — забезпечувати фізичний та електронний захист для танкерів російського тінювого флоту від можливих перевірок європейцями.

Як пояснив Моріц Брейк, експерт із морської безпеки, поява такого калібру кораблів потрібна Кремлю, «щоби підняти ставки, створити хаос, залякати прибережні країни НАТО й прикрити свої нафтові танкери». Передислокація кораблів російського Північного флоту в Балтійське море розпочалася одразу ж після того, як кремлівський диктатор пригрозив «дзеркально» відповідати, якщо західні країни почнуть захоплювати російські торгові кораблі. За словами Путіна, РФ може здійснювати такі «відповідні заходи» не лише в тих самих акваторіях, де західні країни затримуватимуть її кораблі, а й будь-де, зокрема в Тихому океані.

Наприкінці липня російський сторожовий корабель «Неустрасимый» улаштував 30-хвилинні бойові стрільби зі своєї 100-міліметрової артилерійської установки в міжнародних водах Ла-Маншу всього за 40–45 миль від британського узбережжя. Хоча в Москві оголосили ці залпи «навчальними», Вес Стрітінг, міністр оборони Великої Британії, назвав їх показовими й безвідповідальними, бо снаряди, якими стріляв корабель, здатні рикошетити від води на відстань до 10 миль за межі цілі. Своєю чергою

російський фрегат «Адмірал Григорович» відкрив попереджувальний вогонь у бік приватної яхти, що наблизилася до нього під час його проходження через протоку Ла-Манш.

ЗАПЛАНУВАЛИ СВОЮ «ПАВУТИНУ»?

Коли 22 вересня торік невідомі БПЛА порушили нормальну роботу аеропортів у кількох містах Данії, біля її берегів перебував російський десантний корабель «Олександр Шабалін» із вимкненою системою ідентифікації. Журналісти видання Ekstra Bladet припустили, що саме він був базою для цих дронів.

Військовий експерт Геміш де Бреттон-Гордон попередив: не маючи ресурсів для великого наступу, Кремль робить ставку на гібридний терор. На його думку, Москва може повторити у Сполученому Королівстві успішний сценарій української операції «Павутина», коли мережа прихованих дронів синхронно вдарила по стратегічних об'єктах. Поява російських кораблів-конвоюєрів БПЛА у Ла-Манші може бути першим тривожним дзвінком цієї стратегії.

Тож наприкінці серпня НАТО стягнуло до кордонів РФ велику кількість техніки: біля Калінінграда зосередили 25 винищувачів. Над північною Польщею патрулюють американські та норвезькі винищувачі, заправники A330 MRTT із багатонаціонального парку MMF, польські Gulfstream G550 ARTEMIS, американські C-40A, Bombardier Challenger 650, литовський L-410 та ударні гвинтокрили AH-64E Apache.

Американці виходять з Іраку

■ Times of Israel

Сполучені Штати планують вивести всі свої війська з Іраку до кінця вересня ц. р., повідомляє The Times of Israel із посиланням на офіційних осіб. Видання зазначає, що це ознаменує кінець присутності американських сил, що розпочалася із вторгнення 2003 року з метою повалення режиму Саддама Хусейна.

2024-го Вашингтон і Багдад домовилися про поступове згортання значно менших за масштабами операцій під командуванням США проти терористичної організації «Ісламська держава» (ІД). Торік американські війська вивели свої підрозділи з баз у більшості регіонів Іраку, але зберегли присутність у напівавтономному північному курдському регіоні. З того часу як 28 лютого Сполучені Штати й Ізраїль розпочали війну проти Ірану, бази в цьому регіоні регулярно атакують іранці.

Алі аль-Заїді, прем'єр-міністр Іраку, зустрівся з Бредом Купером, який очолює Центральне командування США. Після

зустрічі глава уряду заявив про 30 вересня як фіксовану й остаточну дату завершення військової місії Глобальної коаліції з боротьби з ІД в Іраку та завершення виведення її військ.

Один з американських чиновників підтвердив, що Сполучені Штати розраховують завершити виведення військ до 30 вересня, але відмовився вказати, скільки військових залишається в Іраку та куди їх передислокують. «США, Ірак та партнери по коаліції досягли величезного успіху в розгромі ІД, і тепер боротьбу з терористами в Іраку очолять іракські сили безпеки», — сказав журналістам чиновник.

Двоє іракських курдських чиновників розповіли, що виведення американських військ і військової техніки з Ербіля розпочалося близько трьох тижнів тому. Проте навряд чи іракський уряд устигне дотриматися встановленого терміну роззброєння недержавних угруповань. Деякі з найпотужніших у країні банд, які підтримує Іран, заявили, що не мають наміру здавати зброю.

Авіаносець USS Ronald Reagan (CVN 76)

USS RONALD REAGAN ПОВЕРТАЮТЬ У СТРИЙ

■ Forbes

Військово-морські сили (ВМС) США опинилися в ситуації, коли більшість атомних авіаносців флоту одночасно залучені до операцій, перебувають на ремонті або готуються до нового розгортання. На цьому тлі USS Ronald Reagan наближається до завершення тривалого технічного обслуговування та може відновити операції на початку 2027-го. Про це пише Forbes.

Роботи з планового обслуговування авіаносця мають завершити до кінця серпня ц. р. Корабель проходить ремонт на військово-морській верфі та

проміжному ремонтному об'єкті П'юджет-Саунд у Бремертоні (штат Вашингтон).

USS Ronald Reagan є дев'ятим авіаносцем класу «Німіц» і названий на честь 40-го президента США. До початку 2024-го він був кораблем передового розгортання, після чого пройшов через процедуру «обміну корпусами» з USS George Washington у Сан-Дієго (штат Каліфорнія).

Планове масштабне технічне обслуговування USS Ronald Reagan розпочалося у березні 2025-го. Корабель протягом приблизно півтора року проходив структурний ремонт, роботи з корпусом і модернізацію технологічних систем. Частина робіт можна виконати лише в сухому

доку. Це стосується підводної частини корабля, зокрема, гребних валів, рулів та зовнішньої обшивки корпусу. Крім того, на авіаносці модернізують бойові системи, електронне обладнання, механізми катапульт і житлові приміщення екіпажу.

П'юджет-Саунд є єдиним об'єктом на Західному узбережжі США, здатним виконувати такий масштаб технічного обслуговування авіаносців. Проте інфраструктура не може проводити такий самий комплекс робіт на новіших кораблях класу «Форд». Саме тому ВМС США планують подальшу модернізацію верфі. Вартість відповідного проекту може сягати 30 млрд USD.

Міністр війни Піт Геґсет та міністр Армії США Деніел Дрісколл

Конфлікт Дрісколла з Геґсетом

■ Wall Street Journal

Ден Дрісколл, міністр Армії США, імовірно, покине цю посаду до кінця року або навіть раніше, зазначає The Wall Street Journal із посиланням на обізнані джерела. За даними видання, можлива відставка відбудеться після кількох місяців напруженості у взаєминах з міністром війни.

У разі відставки Армія США залишиться без керівника, затвердженого Сенатом. Нещодавно Геґсет без пояснення причин звільнив Ренді Джорджа з посади начальника штабу армії, а Трамп досі не призначив його наступни-

ка. Обов'язки начальника штабу Армії США виконує Крістофер ла Нев, заступник начальника штабу, який раніше служив старшим військовим радником Геґсета.

Цього літа Дрісколл зі сім'єю звільнив урядовий будинок, виділений для міністра Армії США на військовій базі Маєр-Гендерсон-Голл. Вона розташована поруч з Арлінгтонським національним кладовищем. За 18 місяців роботи на посаді Дрісколл сформував тісне партнерство з генералом Джорджем. Спільно вони виступали за впровадження нових технологій у сухопутних військах, уважаючи їх ключовим фактором успіху в майбутніх війнах.

Безпрецедентний вплив у Пентагоні

■ New York Times

Дженніфер Геґсет, дружина міністра війни США, перетворилася на одну з найвпливовіших осіб у його оточенні. За даними The New York Times, вона бере участь у роботі Пентагона значно активніше, ніж зазвичай дозволяє неформальна роль дружини посадовця.

До приходу чоловіка на посаду Дженніфер багато років працювала його продюсером на Fox News, допомагаючи будувати телевізійну кар'єру. А тепер фактично виконує подібну роль уже у воєнному відомстві. «Дженніфер готувала його до виступів, була присутня на його зустрічах із журналістами, брала

інтерв'ю в потенційних членів його штабу та обговорювала ідеї для відео Міністерства оборони», — пише NYT.

У серпні ц. р. її роль стала ще помітнішою: Дженніфер очолила президентську Комісію у справах військовослужбовців. Посада неоплачувана, а її головне завдання — працювати над покращенням життя військових та їхніх родин.

Та найбільше запитань викликає участь у чутливих питаннях оборони. 2025 року жінка була присутня на зустрічі Піта Геґсета з посадовцями британського оборонного відомства після тимчасового припинення США обміну військовою розвідувальною інформацією з Україною. «Британці спілкували-

ся туманно, бо присутність Дженніфер Геґсет викликала в них неспокій. Пізніше вони провели невелику зустріч без неї, щоб обговорити деталі», — розповів виданню один із чиновників.

Джон Улліот, колишній головний речник Пентагона, який пропрацював із Геґсетом лише три місяці, назвав ситуацію безпрецедентною. «Це божевільня, що міністр оборони залучає свою дружину до виконання власних делікатних службових обов'язків», — заявив він. За даними газети, така активна участь Дженніфер Геґсет у роботі міністерства вже породжує питання про те, наскільки сам Піт Геґсет контролює роботу очолюваного ним відомства.

ПРИБОРКАННЯ ІРАНУ

■ Євген Клен

Марко Рубіо, державний секретар США, заявив союзникам Вашингтона, що Америка вже не планує завдавати нових ударів по Ірану. Натомість застосує інші засоби тиску, в т. ч. запровадження санкцій. Axios вважає, що такий підхід є ознакою того, що Дональд Трамп роздратований війною і хоче, щоб вона закінчилася.

Глава американського зовнішньополітичного відомства в телефонних розмовах зі своїми колегами дав зрозуміти, що Сполучені Штати все ж можуть завдати ударів у відповідь, якщо Іран атакує першим. Один чиновник на умовах анонімності поділився із журналістами, що розмінування Ормузької протоки американськими Військово-морськими силами стало поворотним моментом у війні, оскільки значною мірою нейтралізувало одне з головних джерел впливу Ірану.

Політика Білого дому передбачає: спроби уникнути воєнних дій проти Ірану; посилення економічного тиску на Іран шляхом військово-морської блокади та нових санкцій із боку Міністерства фінансів США; транспортування максимальної кількості нафти через протоку на світові енергетичні ринки.

Один з американських чиновників сказав виданню, що така політика збережеться принаймні до закінчення проміжних виборів,

після яких не виключена нова воєнна кампанія.

Axios пояснює, що морська блокада з боку Сполучених Штатів позбавляє Іран життєво важливих прибутків. Американські чиновники повідомили, що останнім часом біля острова Харг, головного центру експорту іранської нафти майже не було танкерів. «Іранці втратили контроль над протокою. Тепер вона перебуває під контролем США», — запевнив інформатор. А одне з джерел розповіло, що Сполучені Штати зараз не ведуть перемовин з Іраном, а чинять тиск на Тегеран. Вашингтон переконаний, що це може змусити іранців відступити.

Натомість Іран засудив нові санкції США, назвавши їх «актом державного й економічного тероризму». Про це йдеться в листі до Організації Об'єднаних Націй (ООН) Аббаса Арагчі, міністра закордонних справ країни. Послання адре-

соване Антонію Гутеррішу, генеральному секретарю, Раді Безпеки ООН і державам-членам організації. Глава іранського зовнішньополітичного відомства заявив, що Сполучені Штати намагаються розірвати законні економічні зв'язки Ірану з іншими країнами, після того як не змогли досягти своїх цілей воєнним шляхом.

А Дональд Трамп вирішив підійти до вирішення проблеми з іншого боку, передавши Конгресу на розгляд ядерну угоду зі Саудівською Аравією. Заразом він не відмовився від своєї умови, висунутої в останній момент, про нормалізацію стосунків королівства з Ізраїлем.

The Wall Street Journal указує, що цей крок викличе багатомісячні дебати серед законодавців: як зміцнити ядерну промисловість

США, водночас стримуючи поширення зброї масового знищення на Близькому Сході.

Коли представники адміністрації президента оголосили про 30-річну угоду, то підкреслили, що вона дасть американським компаніям центральну роль у розвитку

ядерної інфраструктури Саудівської Аравії, відлучивши іноземних конкурентів.

Своєю чергою чиновники королівства стверджують, що їм потрібно розвивати цивільну атомну промисловість, яка використовуватиме родовища уранової руди. Якщо дослідження підтвердять, що збагачення урану всередині країни виправдане, американські компанії збудують такий об'єкт у рамках угоди, яка не дозволить передавати саудівській стороні чутливі технології. Однак хоча представники Білого дому й відзначають, що участь Сполучених Штатів гарантує мирний характер ядерної програми, критики вважають, що це призведе до поширення ядерних технологій на нестабільному Близькому Сході.

Марко Рубіо

Джеймс Ленкфорд

■ Петро Йосип

Джеймс Ленкфорд, сенатор-республіканець від Оклахоми, після нещодавньої зустрічі з Володимиром Зеленським у Києві високо оцінив технологічний рівень українських військових. На його думку, у сфері безпілотних систем вони випереджають усі армії світу, навіть американську.

Потреба тиску на РФ

«Ніхто у світі не робить цього так ефективно й не виробляє такої кількості найсучасніших систем озброєння, як вони», — наголосив політик. Він також заявив, що, на жаль, не може гарантувати швидкого ухвалення Конгресом США сподіваного закону про санкції проти Російської Федерації (РФ). «Наскільки я розумію, Палата представників планує розглянути цей законопроект у вересні. Але очевидно, що не я визначаю графік», — визнав сенатор.

І вказав, що президент України наполягав на швидкому ухваленні документа, оскільки зацікавлений у додатковому економічному тиску на РФ. Адже та використо-

вує одержані гроші, щоби придбати зброю для вбивства українців. За словами Ленкфорда, він разом зі сенатором-демократом Річардом Блюменталем близько 20 хвилин розмовляв з українським лідером за лаштунками Національного молитовного сніданку.

Джеймс Ленкфорд став одним із найвідоміших чинних республіканських політиків, які цього року приїхали до Києва. Особливого значення його візит набув після смерті сенатора Ліндсі Грема, одного з найпопулярніших прихильників України серед республіканців.

Згаданий молитовний сніданок у Києві відвідав і Кіт Келлог, колишній

спецпосланець президента США з питань України. Він підкреслив, що Україну та Сполучені Штати об'єднують прагнення до свободи, гідності й опору імперіям. Генерал також зазначив, що Україна продемонструвала незламність і рішучість у час надзвичайно важких випробувань. І відзначив, що труднощі не повинні зламати українців, а пережиті випробування лише викристалізують країну та її майбутнє.

Ключовою стала його заява про взаємну підтримку України та Сполучених Штатів. Келлог відмітив, що коли одна нація проливає кров за свободу, то друга не може мовчати. Саме тому Україна та США «покликані підтримувати одна одну».

А Володимир Зеленський нагородив Ілона Маска орденом Свободи за визначні особисті заслуги в захисті життя людей і свободи, розвиток відносин між народами України й Сполучених Штатів. Орден Свободи — державна нагорода України, встановлена для відзначення громадян за видатні й особливі заслуги в утвердженні суверенітету та незалежності України, консолідації українського суспільства, розвитку демократії, соціально-економічних та політичних реформ, відстоюванні конституційних прав і свобод людини. Це найвищий орден України, яким можуть бути нагороджені іноземці й особи без громадянства. Його кавалерами наразі є 36 іноземців.

КОНОВАЛЬЦЯ ПОВЕРНУЛИ В УКРАЇНУ

■ Петро Йосип

В Україні урочисто перепоховали засновника ОУН Євгена Коновальця, через 88 років після його вбивства. Церемонія відбулась на Національному військовому меморіальному кладовищі під Києвом. Ушанувати видатного полковника Армії Української Народної Республіки (УНР), засновника Організації українських націоналістів і творця Січових стрільців зібралось вище керівництво країни, а також представники духовенства.

Перед тим на кладовищі Кросвейк у нідерландському Роттердамі провели ексгумацію останків Коновальця. Його зустріли з усіма державними й військовими почесностями. «Сила нації тримається на пам'яті про її Героїв. І якщо через сто років ми, його нащадки, представники незалежної держави Україна, забрали Євгена Коновальця додому, отже, тоді, сто років тому, він усе робив правильно», — заявила Ірина Верещук, заступник керівника Офісу президент України.

Церемонія прощання з видатним діячем відбулась у Патріаршому соборі Воскресіння Христового Української греко-католицької церкви (УГКЦ) у Києві. До спільної молитви приєдналися представники влади, військові, політики, члени Організації українських націоналістів (ОУН), пластуни, громадські діячі й інші громадяни.

На урочисту церемонію прибула й делегація зі Львівщини, звідки родом полковник. Як відомо, він народився в с. Зашкові в родині вчителів. А його дід та інші родичі, зокрема й за материнською лінією, були священниками.

Святослав Шевчук, глава УГКЦ, звершив панахиду за упокій душі видатного державного діяча. Він закликав дослухатися до голосу історії, щоб не повторювати помилок минулого, які призвели до втрати української державності. «Постать Євгена Коновальця особливо промовисто нагадує нам сьогодні: справжній патріотизм народжується не з ненависті до ворога, а з любові до своєї землі, свого народу та відповідальності за свободу й майбутнє України. Нехай Господь у Своєму безмежному милосерді упокоїть душу полковника Коновальця, а всім нам дарує мудрість берегти ед-

ність, не втрачати надії та з любов'ю служити Україні», — наголосив він.

А оригінальний надгробок із могили полковника перевезли до його рідного Зашкова на Львівщині. Пам'ятник, який 87 років стояв на кладовищі в Роттердамі, зберігати-

муть у музеї-садибі Коновальця.

Надгробок виготовили 1939 року за проектом української мисткині Оксани Лятуринської. До його створення та встановлення також долучився художник Роберт Лісовський, автор емблеми ОУН. Упродовж

десятиліть за ним доглядала українська громада в Нідерландах. Нещодавно музей очолив доктор історичних наук Іван Хома, який досліджує життя та діяльність Коновальця. Найближчим часом музей і територію довкола нього планують оновити.

П Р Я М А М О В А

Дмитро Лиховій, український журналіст і військовий: — Україна воює не тільки (і навіть не стільки) за територію, як за власну ідентичність, незалежність, суб'єктність. Це передбачає право на власну мову, культуру, історичну пам'ять і героїв. Зараз, під час нової війни, українці мають

об'єднуватись навколо прапора. Андрій Мельник, Євген Коновалець, Степан Бандера, Симон Петлюра — це саме такі прапори, глиби, велети духу й чину, стовпи української нації, які нам потрібні. Адже ми продовжуємо їхню справу і стоїмо на їхніх плечах. Наші великі мертві повертаються додому,

тому що це наша земля, і вони допомагають нам цю землю відстояти. Це ознака того, що наш бій триває, ми маємо його виграти, а Мельник та Коновалець — на нашому боці. Україна є і буде, і їхні могили є і будуть тут. Не стане України — решта втратить значення.

■ Іванна Якимчук

У Люблінському воєводстві Польщі невідомі пошкодили українське місце пам'яті, що в урочищі Білосток біля с. Ліски.

Посольство України у Варшаві різко засудило цей акт вандалізму. За інформацією дипломатів, невідомі вкотре вчинили наругу над меморіальним місцем, де вшановують пам'ять полеглих українських воїнів. Вони наголосили, що руйнування,

Пошкодили український військовий меморіал

паплюження чи навмисне пошкодження місць пам'яті є неприпустимими. «Місця поховань і пам'ятні знаки, відповідно до загальноприйнятих європейських стандартів і християнських цінностей, повинні залишатися поза політичними суперечками й бути об'єктами поваги», — ідеться в заяві.

Дипломати також звернули увагу, що цей випадок стався на тлі зростан-

ня проявів ворожості до українців у Польщі, зокрема повідомлень про напади й інші агресивні дії щодо громадян України. Посольство закликала компетентні органи невідкладно провести розслідування, установити всі обставини інциденту, притягнути винних до відповідальності й забезпечити відновлення пошкодженого місця пам'яті.

Закон про національні святині

■ Юстина Зарваниця

До Дня Незалежності підготували законопроект про українські національні святині. Указ уже підписав Володимир Зеленський. Він поінформував, що обговорив це питання з Русланом Стефанчуком, головою Верховної Ради України.

«Прошу парламент ухвалити відповідний закон, щоб визначити чітко: що є нашими святинями та які

кроки потрібні для захисту наших святинь на всій території нашої держави», — сказав президент.

Він пояснив, що закріплений законом статус національної святині України має дати більше можливостей усім, хто працює для захисту української спадщини. Також це означатиме посилення в умовах праці, у фінансових можливостях і в політичних та юридичних можливостях для захисту загалом української спадщини.

100 РОКІВ ВІРИ ТА СЛУЖІННЯ

Українська православна катедра Святого Володимира у Нью-Йорку протягом століття є важливим духовним, культурним і громадським осередком українського життя в Америці.

25 жовтня ц. р. катедра відзначатиме своє 100-річчя урочистою архиєрейською Божественною літургією о 10.30, яку очолять митрополит Антоній та архієпископ Даниїл. Після літургії парафія влаштує святковий обід на відзначення цієї історичної події. Усіх парафіян, друзів і членів української громади сердечно запрошуємо приєднатися до цього святкування віри, спадщини й столітнього служіння.

ПОЧАТКИ ПАРАФІЇ

На початку ХХ ст. українські емігранти в Америці прагнули створити власні церковні громади, у яких вони могли б зберігати свої традиції та духовну спадщину. 27 серпня 1926-го в залі за адресою: 257 East 10th Street у Нью-Йорку невелика громада українців із 38 осіб ухвалила рішення про заснування нової парафії Української православної церкви (УПЦ), до парафіяльної управи якої увійшли М. Самборський (голова), П. Редчук (фінансовий секретар), М. Паньків (секретар), І. Редчук (скарбник) і полковник В. Кедровський.

Після організаційного оформлення нової парафії 3 жовтня 1926 року в орендованій церкві за адресою: 334 East 14th Street у Нью-Йорку о. Андрій Іванишин відслужив першу Божественну літургію. Від самого початку нова парафія стала не лише місцем молитви, а й осередком українського виховання. 1926-го було засновано Рідну школу, де діти парафіян навчалися української мови, історії та культури.

За перші десятиліття свого існування парафія пережила численні випробування, пов'язані з розвитком українського пра-

вославного руху в Америці та боротьбою за канонічне визнання УПЦ. Особливе значення мала підтримка Сирійської православної церкви у США, яка надала українським православним громадам духовну опіку в перші роки їхнього існування.

Важливу роль у розвитку парафії відіграв її настоятель о. протопресвітер Лев Веселовський, який очолював громаду в 1935—1968 рр. За його служіння діяльність Братства святого Володимира стала активнішою, було створено Сестрицтво Пречистої Діви Марії, відновлена діяльність українських шкіл та організований церковний хор.

Після Другої світової війни парафія також відігравала важливу роль у допомозі українським біженцям. Завдяки зусиллям настоятеля та парафіян, сотні українців із таборів для біженців у Європі отримали допомогу в переїзді до Сполучених Штатів, пошуку житла та працевлаштуванні. У цей період культурне життя громади значно розширилося. Під керівництвом проф. Василя Завітневича церковний хор став одним із провідних виконавців української духовної музики в США.

ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

1946-го парафія придбала 120 акрів землі в Нью-Джерсі, які стали відомими як «Українське село». Завдяки відданості парафіян, ця територія перетворилася на важливий центр українського громадського життя, де відбувалися культурні заходи, пікніки, молодіжні табори та святкування. Невдовзі після заснування «Українського села» архієпископ Мстислав (Скрипник), який пізніше очолював УПЦ США, започаткував ініціативу, що привела до будівництва Меморіальної церкви Святого Андрія та заснування цвинтаря Святого Андрія у Савт-Бавнд-Бруку.

1955 року парафія збудувала на території «Україн-

ського села» дерев'яну каплицю з різьбленим іконостасом і вишитими іконами для літніх літургій та освячення води на свято Богоявлення взимку. 2020-го вона знову стала місцем молитви й зустрічі українців на свіжому повітрі. Велика парафіяльна зала на території «Українського села» нещодавно була відновлена зусиллями осередку Спільноти української молоді (СУМ) у Савт-Бавнд-Бруку.

ПЕРЕЇЗД ДО НОВОЇ БУДІВЛІ

Оскільки парафіяльна громада на 14-й вулиці продовжувала зростати, її будівля стала замалою для розширеної громади. 1957 року парафія придбала будівлю колишньої синагоги Shaaray Tefila при West 82nd Street на Мангеттені. Переїзд на Upper West Side був суперечливим серед частини парафіян і призвів до конфлікту в громаді. Після судового розгляду парафія зрештою розділилася на дві громади: катедру Святого Володимира на West 82nd Street та церкву Всіх святих на East 11th Street.

15 травня 1960-го будівля на West 82nd Street, пристосована для церковних потреб, була освячена й піднесена до статусу катебри Святого Володимира. Цього ж дня архієпископ Мстислав був поставлений першим архиєреєм катебри. Її унікальний інтер'єр, вітражі й іконостас, виготовлений українськими митцями Петром Холодом-старшим та Сергієм Литвиненком, створили неповторну атмосферу українського православного храму в центрі Нью-Йорка. Кругла вітражна роза над вівтарем, що залишилася від колишньої синагоги, на час її встановлення 1937 року була найбільшою в Америці.

Катедра Святого Володимира стала однією із парафій-засновниць української національної кредитівки, що була створена в 1965 році як Українська православна кредитівка. Відколи дев'ятеро засновників ство-

**УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА
КАТЕДРА СВ. ВОЛОДИМИРА**

**НАШЕ
100-РІЧЧЯ**

Щиро запрошуємо всіх на
святкування 100-річчя
нашої парафії!

**25 ЖОВТНЯ 2026
10:30 АМ ЛІТУРГІЯ З
МИТРОПОЛИТОМ АНТОНІЄМ**

ОПІСЛЯ — СВЯТКОВИЙ ОБІД

160 West 82nd Street
New York, NY 10024
212-873-8550 | stvuoc.org
stvolodymyr@stvuoc.org

**КІЛЬКІСТЬ МІСЦЬ ОБМЕЖЕНА
ОБОВ'ЯЗКОВО ПІДТВЕРДИТИ
ПРИСУТНІСТЬ ДО 1 ЖОВТНЯ 2026**

рило кредитівку з активами \$3,500, вона виросла до сучасної фінансової установи з майже 6,5 тис. членів та більше як \$150 млн активів.

СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Протягом наступних десятиліть катедра стала місцем важливих церковних і громадських подій. Тут відбувалися урочисті богослужіння, зустрічі з церковними ієрархами, концерти, культурні програми й пам'ятні заходи української громади. Катедру відвідували видатні діячі українського церковного, політичного та культурного життя.

Особливою частиною історії катебри є її постійне служіння Україні. Під час подій Майдану у 2013—2014 рр. парафіяни надавали українському народові як молитовну, так і матеріальну підтримку. Після початку російської агресії громада активно підтримувала гуманітарні заходи для України, збираючи кошти для військових, поранених, сиріт та інших гуманітарних потреб.

9 березня 2022-го, недовзі після повномасштабного вторгнення Росії до України, катедра Святого Володимира провела міжконфесійну молитовну службу за Україну. Богослужіння очолили митрополит Антоній, архієпископ Даниїл та архієпископ Елпідіофор, глава Грецької православної архієпархії Америки. Серед промовців були Катерина Гокул, губернатор штату Нью-Йорк, кардинал Тімоті Долан, рабин

Джозеф Потаснік і Сергій Кислиця, постійний представник України при Організації Об'єднаних Націй.

СЬОГОДЕННЯ

Нині катедра Святого Володимира продовжує свою місію під духовним проводом настоятеля о. Володимира Музички. Тут регулярно відбуваються богослужіння, а також відзначення свята рівноапостольного князя Володимира, Дня подяки, свята Миколая Чудотворця, Різдва, Великодня та інших важливих подій. Хор катебри під керівництвом диригента Наталії Ващенко й кантора Богдана Сікори продовжує традицію українського церковного співу, а парафія залишається місцем, де українці різних поколінь збираються разом. Парафіяльна управа під керівництвом Андрія Феска відповідає за щоденне управління та належне утримання парафіяльного життя, забезпечуючи безперервну діяльність катебри і її служіння громаді.

Історія катебри Святого Володимира — це історія віри, відданості й жертвності багатьох поколінь українців. Завдяки зусиллям її засновників, духовенства, парафіян та добровольців, катедра стала не лише храмом у Нью-Йорку, а й важливою частиною української історії в Америці — місцем, де зберігаються духовні традиції та продовжує жити український дух.

Андрій Фесак,
Віктор Курилик

УКРАЇНЦІ ПРОЙШЛИСЯ БРОДВЕЄМ

■ Олег Садовий

Близько 500 представників української громади Нью-Йорка взяли участь у ході Бродвеєм, організованому Svitanok NYC до 35-ї річниці незалежності України. Учасники пройшли через Нижній Мангеттен до південного краю острова. До ходу долучилися українці з Нью-Йорка та сусіднього штату Нью-Джерсі, щоби продемонструвати єдність і нагадати про війну Російської Федерації (РФ) проти України.

Маршрут ходу був пов'язаний з історією незалежності США. 9 липня 1776-го цією ж вулицею пронесли Декларацію незалежності США. Через 250 років тим самим шляхом пройшли українці, щоби вшанувати незалежність України.

Учасники несли українські прапори та саморобні плакати, багато хто був у вишиванках. Під час ходу лунали гасла: «Україна бореться за свободу», «Санкції проти Росії — зараз»,

«Разом ми стоїмо, разом ми переможемо».

Олександр Таран, засновник і президент Svitanok NYC, нагадав про попередні покоління української громади у Сполучених Штатах. «Наші попередники мали історичну місію — допомогти Україні стати незалежною. Наша місія — зробити так, щоб незалежність України ніколи більше не залишалася сам на сам із загрозою її існуванню», — сказав він і наголосив на важливості

зміцнення партнерства між українцями в США й американськими інституціями.

На Боулінг-Грін учасників привітав Артур Пікколо, голова Bowling Green Association. Хід завершився у місці, де 1776-го жителі Нью-Йорка вперше дізналися про незалежність США. Захід об'єднав відзначення Дня Державного Прапора України 23 серпня та річниці проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року.

Дебют на міжнародній виставці

■ Дзвінка Сагайдак

В Agora Gallery, що в районі Челсі на Мангеттені, відкрилася 40th Chelsea International Fine Art Competition. Серед 40 відібраних учасників там представлена Ірина Бородин, українська художниця родом зі Збаражчини Тернопільської області, яка проживає у США.

До експозиції увійшли три її роботи: Cry of the Ancestors, Echoes of Heritage і Roots of Identity. Серія досліджує зв'язок поколінь, взаємодію між українським корінням і новим життям у діаспорі й тему культурної спадщини, що зберігається незалежно від місця проживання.

За словами мисткині, «Плач предків» присвячений невидимому, але міцному зв'язку з попередніми поколіннями — внутрішній силі, традиціям і стійкості, успадкованим від родів і привезеним зі

собою через океан. «Відлуння спадщини» осмислює, як українське коріння звучить у щоденному американському житті, де родинні історії продовжують жити й набувати нових сенсів у діаспорному середовищі.

«Коріння ідентичності» призначено пошуку гармонії між землею, де людина народилася, і країною, де будує майбутнє. Як зазначила авторка, це присвята всім, хто вчиться зберігати свою українськість, перебуваючи за тисячі кілометрів від рідного дому.

Ірина працює в техніці аналогового та змішаного колажу, використовуючи папір, текстири й архівні матеріали. У своїй творчості досліджує українську культурну пам'ять, ідентичність, міграцію, жіночий досвід і зв'язок людини зі своїм корінням. «Для мене ця виставка є можливістю говорити про українську культуру мовою сучасного мистецтва в міжнародному середовищі», — розповіла вона.

Участь у міжнародній виставці стала мистецьким дебютом Ірини Бородин у Нью-Йорку та прикладом присутності сучасного українського мистецтва на культурній мапі США. «Бути не просто глядачами, а творцями й амбасадорами власної культури — це те, що об'єднує нас в Америці сьогодні. Кожна така подія дає змогу показати світові, наскільки глибоким, живим та потужним є сучасне українське мистецтво за океаном», — зауважила художниця.

Даллас ушанував українську громаду

■ Іван Заторський

Ерік Джонсон, мер Далласа (штат Техас), видав спеціальне визнання українській громаді міста з нагоди 35-ї річниці незалежності України.

У документі згадано проголошення незалежності України 24 серпня 1991-го, повномасштабне вторгнення РФ до України, а також одностайно ухвалену 9 березня 2022 року резолюцію міської ради Далласа, яка засудила російське вторгнення та закликала до миру й припинення війни. У прокламації також відзначено внесок українських американців у культурне життя Сполучених Штатів і міста Далласа й наголошено на спільних цінностях свободи, демократії та верховенства права.

Олена Джейкобс, президент Ukrainian Cultural Club of Dallas, зазначила, що цей документ має значення з кількох причин: визнає

українців рівноправною частиною громади Далласа, надсилає політичний і дипломатичний сигнал про визнання України як незалежної держави, особливо важливий під час тривалої війни, а також має більш особисте значення. «Це надихає нашу громаду», — сказала вона.

Христя Геремеш, співзасновниця Ukrainian American Society of Texas, також акцентувала на важливості підтримки з боку міста: «Важливо, що українська громада має підтримку одного з найбільших міст Північного Техасу. Місто Даллас також хоче підтримувати Україну, і це є одним із його головних пріоритетів».

Тамара Велшер, президент U.S.-Ukrainian Chamber of Commerce, відмітила, що це визнання додає українцям мужності, сили й надії: «Воно нагадує нашій громаді, що ми не самі, і заохочує нас і надалі залишатися сильними та ніколи не здаватися».

Показ українських рушників

■ Софія Калина

В Українському інституті Америки (UIA) у Нью-Йорку відкрилася виставка «Нитки пам'яті: українські рушники», на якій представлені автентичні рушники XIX — початку XX ст. з різних регіонів України. В експозиції є вишиті, ткані й ажурні рушники.

Виставку організувала Галина Баган, колекціонер українського традиційного одягу та вишиванок. Вона вже третій рік поспіль презентує свою колекцію в UIA до Дня Незалежності України. Попередні експозиції були присвячені українському традиційному одягу різних регіонів. «Уперше

я презентую тут свою колекцію автентичних рушників XIX — початку XX ст. Окреме місце в експозиції займають кралецькі вишивки, — розповіла українка. — Ці візерунки, символи на рушниках мають велике, глибинне значення в культурі нашого народу».

Вона пояснила, що представлені рушники виконано різними техніками — ткані, вишиті й мережані, які супроводжували українців під час весіль, релігійних і родинних обрядів та інших важливих подій. За словами власниці колекції, виставка має на меті привернути увагу до української культури в умовах російської війни, що загрожує культурній спадщині нашої Батьківщини.

Привітання з призначенням у Музеї Голодомору

Світовий конгрес українців (СКУ) щиро вітає Ольгу Сороцу, голову Комітету Голодомору СКУ та голову Мережі нащадків Голодомору, із призначенням секретарем наглядової ради Національного музею Голодомору-геноциду.

Наглядова рада працюватиме над забезпеченням

прозорості, відкритості й ефективного розвитку музею, а також зміцнення його співпраці з українським суспільством і міжнародною спільнотою. Серед ключових завдань ради — завершення другої черги музейного комплексу, створення постійної експозиції та залучення міжнародної підтримки.

Бажаємо Ользі Сороці плідної праці та успіхів у цій надзвичайно важливій місії. Нехай діяльність Національного музею Голодомору-геноциду й надалі сприяє збереженню історичної правди про Голодомор, ушануванню пам'яті мільйонів його жертв і донесенню цієї правди до світу.

Пресслужба СКУ

СКВЕР УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ДРУЖБИ У ВРОЦЛАВІ

■ Олег Садовий

Із нагоди 35-ї річниці відновлення незалежності України в польському Вроцлаві започаткували Сквер українсько-польської дружби. Про це повідомило Генеральне консульство України в цьому місті.

У парку на Нижніх Луках висадили перші дерева та кущі майбутнього скверу. У заході взяли участь місцеві жителі, представники міської влади, громадських організацій, української та польської громад.

Від імені Вроцлава учасників привітав Ришард Кесслер, віцепрезидент міста, а від імені Нижньосілезького воєводства — віцевоєвода Артур Юрковський. Вони відзначили підтримку України та зна-

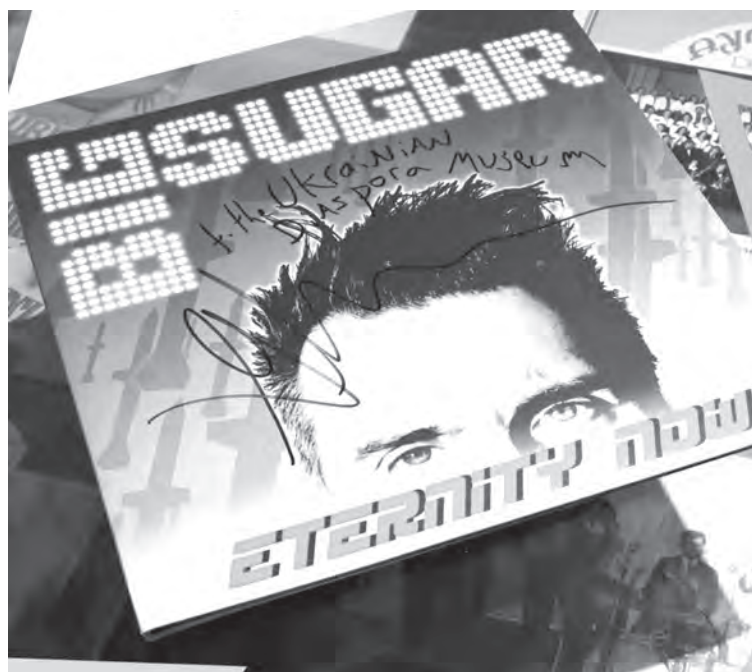
чення українсько-польського партнерства.

Тарас Токарський, генеральний консул України у Вроцлаві, наголосив, що започаткування скверу є подякою місту, його жителям та полякам за підтримку України. «Для нас цей сквер — це насамперед подяка Вроцлаву, його жителям і всім полякам, які у найважчі роки були поруч з Україною. Важливо, що саме в цьому місті буде місце, яке щодня нагадуватиме про силу дружби між нашими народами», — сказав він.

Загалом простір прикрашатимуть 35 рослин: 18 кущів калини та 17 бузку. Цілком завершити висадження та офіційно відкрити сквер планують до 11 листопада 2026 року — до Дня Незалежності Польщі.

Під час церемонії також презентували капсулу часу для майбутніх поколінь українців і поляків. До неї поклали послання майбутнім поколінням від Яцека Сутрика, президента Вроцлава, та звернення, підписане Тарасом Токарським. «Свобода не дається раз і назавжди. Її потрібно берегти. Мир не є даністю — його потрібно захищати. А дружбу між народами потрібно плекати й передавати наступним поколінням», — ідеться у зверненні дипломата.

Під час заходу також відзначили 35-ту річницю відновлення незалежності України. Учасники згадали шлях України за роки незалежності й висловили підтримку українцям, які продовжують боротьбу за свободу.

Музею діаспори передали платівку

■ Дзвінка Сагайдак

Колекція Музею української діаспори поповнилася вініловою платівкою Eternity Now канадського рок-гурту Big Sugar.

Її до колекції музею передав музикант Dee Lav Music. Примірник має особистий підпис Горді Джонсона, засновника колекти-

ву, та напис To the Ukrainian Diaspora Museum.

Альбом Eternity Now вийшов 2020 року на канадському лейблі Bread & Butter Productions, Inc. Big Sugar — канадський рок-гурт, що має українське походження. Джонсон відомий як вокаліст, гітарист та автор пісень гурту, у творчості якого поєднуються рок, блюз, reggae й інші музичні стилі.

Писанку визнали культурною спадщиною в Бразилії

■ Софія Калина

Законодавча асамблея штату Парана в Бразилії підтримала законопроект, що визнає писанку нематеріальною культурною спадщиною штату. Ініціаторкою законопроекту виступила Марсія Гучулак, депутатка й секретар штату.

Тепер документ має підписати губернатор Па-

рани. Писанку до Парани наприкінці XIX ст. привезли українські іммігранти. «Традицію писанкарства в Парані вже десятиліттями зберігає потужна українська громада регіону. Водночас писанкарство стало й частиною місцевого культурного ландшафту», — зауважили в СКУ.

У кожній писанці, створеній у Парані, зберігається частина української культури й історії шта-

ту. Українські дипломати подякували поколінням українців та їхнім нащадкам, які зберігали традицію та сприяли її поширенню в суспільстві Парани. Світовий конгрес українців також привітав рішення Законодавчої асамблеї штату й подавчу асамблеї українсько-бразильській центральній репрезентації та українській громаді Бразилії за підтримку цього визнання.

■ Іван Заторський

Фундація української громади Мальти та фундація «Українці в Нідерландах» стали асоційованими членами Європейського конгресу українців (ЄКУ).

Українці Мальти та Нідерландів стали членами ЄКУ

Фундація Мальти сформувалася на основі волонтерської діяльності українців у цій острівній державі й була офіційно зареєстрована 2023 року. Вона об'єднує українську громаду на Мальті, сприяє

її інтеграції та водночас працює над збереженням української культури й національної ідентичності. Діяльність фундації також охоплює гуманітарні й культурні проекти, спрямовані на підтримку українців і

популяризацію української культури на Мальті.

Фундація «Українці в Нідерландах» була створена в лютому 2014-го й офіційно представляє українську громаду в цій країні. Організація працює над підтримкою

та інтеграцією українців у королівстві, збереженням української мови, культури й традицій. Серед напрямів її діяльності — гуманітарна допомога Україні, підтримка вимушених переселенців, а також реалізація культурних, освітніх та адвокаційних проектів.

МОН ОНОВИЛО ПІДХОДИ ДО РЕАГУВАННЯ НА НАСИЛЬСТВО

■ Лана Світ

Міністерство освіти і науки (МОН) України затвердило оновлений Порядок реагування на випадки цькування та Порядок застосування заходів виховного впливу.

«Зміни допоможуть вчасно виявляти випадки насильства, швидше реагувати на них і забезпечувати підтримку дітям, які постраждали. Оновлені порядки також мають створити в закладах освіти єдиний і зрозумілий підхід до запобігання насильству та реагування на такі випадки відповідно до чинного законодавства», — ідеться в повідомленні.

Зокрема, запроваджують єдину комісію для розгляду випадків насильства та булінгу. Відтепер замість двох окремих

механізмів реагування в закладах освіти діятиме єдиний підхід: одна комісія розглядатиме всі випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Також зафіксували перелік ознак, що можуть свідчити про насильство. Серед них економічний тиск (зокрема, позбавлення майна чи перешкодження доступу до освітніх послуг), психологічне насильство (образи, погрози, приниження, переслідування, залякування), небажана вербальна, невербальна або фізична поведінка сексуального характеру (жести, жарти, прізвиська, поширення матеріалів інтимного змісту) та будь-які небажані фізичні дії: від штовхання до завдання ударів.

Визначили чіткі терміни реагування на повідомлення про насильство. Ке-

рівник закладу освіти має розглянути повідомлення протягом однієї доби з дня його реєстрації. Якщо виявлять ознаки насильства, він зобов'язаний невідкладно, але не пізніше ніж упродовж трьох годин, повідомити про це Національну поліцію та службу у справах дітей.

Факт булінгу встановлює лише суд, а не комісія. Натомість комісія оцінює обставини випадку, визначає потреби дитини, організовує необхідну підтримку й ухвалює рішення, керуючись принципом найкращих інтересів дитини.

Крім того, розширили коло осіб, на яких поширюється дія порядку. Якщо раніше документ стосувався лише учасників освітнього процесу, то тепер він охоплює ширше поняття — учасників колективу, до яких належать здобувачі

освіти, працівники закладу освіти й інші особи, залучені до освітнього процесу.

Запровадили також обов'язковий моніторинг виконання рішень комісії. Якщо визначені заходи не дають очікуваного результату, комісія має переглянути їх і, якщо потрібно, скоригувати. Посилили й права дитини під час розгляду випадків насильства. Оновлений порядок гарантує право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості. Позицію дитини обов'язково фіксують під час розгляду, а слухання відбувається за участю батьків або їхніх представників і практичного психолога чи соціального педагога.

Уточнили критерій систематичності насильства. Насильство вважається систематичним, якщо вчиняється два або більше разів упродовж 12 місяців із дня реєстрації повідомлення про перший випадок або з дня його вчинення, навіть якщо про перший випадок офіційно не повідомляли.

Кожен заклад освіти має створити власну систему

запобігання насильству. Заклади освіти повинні затвердити внутрішнє положення про запобігання та протидію насильству, визначити відповідальну особу за приймання і реєстрацію повідомлень, забезпечити різні канали звернення та вести облік усіх повідомлень.

Заклади освіти мають забезпечити кілька способів подання повідомлень, зокрема, через електронну пошту, телефонні лінії чи спеціальні скриньки для письмових звернень. Крім того, повідомлення про можливі випадки насильства можуть подавати анонімно.

Документ розробили на виконання концепції розвитку психологічної служби, що реалізується з ініціативи МОН та експертної підтримки Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України в межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?». Технічну підтримку в реалізації концепції розвитку психологічної служби надає ЮНЕСКО.

Вплив соцмереж на результати

■ Ірина Коляда

Міжнародна група дослідників дійшла висновку, що ранній початок користування соціальними мережами може негативно впливати на успішність школярів.

Згідно з результатами дослідження, учні, які зареєструвалися в соцмережах у віці 11–12 років, у подальшому отримували нижчі оцінки з математики та читання, ніж ті, хто відкрив акаунти аж після 14 років.

Науковці проаналізували дані більш ніж 5 тис. школярів в Італії, зіставивши їхні звички користування соціальними мережами з результатами стандартизованих тестів із математики, італійської та англійської мов. Під час оцінювання у віці 13–14 років діти, які почали користуватися соцмережами раніше, демонстрували нижчі результати з математики та рідної мови. До 15–16 років цей розрив не лише зберігався для італійської мови, а й збільшувався для математики. За оцінками дослідників, різниця у знаннях відповідала приблизно шести місяцям навчання.

Під час аналізу вони врахували низку інших факторів, які могли впливати на навчання, зокрема, попередні академічні досягнення дітей, рівень освіти батьків і сімейні обставини. Одним із найважливіших показників виявилася частота перевірки смартфона протягом дня та ночі. На думку вчених, постійне очікування нових повідомлень і сповіщень відволікає дітей від навчання та знижує їхню здатність концентруватися на завданнях, що потребують тривалої уваги, зокрема, виконанні домашніх робіт.

Водночас дослідження не виявило негативного впливу на результати з англійської мови. Науковці припускають, що це може пояснюватися великою кількістю англійського контенту в соціальних мережах, який забезпечує додаткову мовну практику.

Автор дослідження Марко Гуї з Університету Мілано-Біоккока вважає, що проблема пов'язана не лише з віком користувачів, а й з самими механізмами роботи соціальних платформ, які стимулюють постійну взаємодію та перевірку нових повідомлень.

Зеленський запропонував змінити правила НМТ

■ Оксана Горнятко

Наступного року національний мультипредметний тест (НМТ) в Україні планують проводити в обладнаних укриттях, а також хочуть знизити інтенсивність тесту й дозволити перездачу до початку вступної кампанії. Формат можуть переглянути після проблем, із якими зіткнулися абітурієнти під час кампанії-2026. Зокрема, ідеться про тривале складання тесту й необхідність переривати іспит через загрози безпеці.

Володимир Зеленський наголосив, що теперішній формат НМТ створює додаткове психологічне навантаження для дітей та їхніх батьків. За його словами, питання змін уже обговорювали з прем'єр-міністром, міністром освіти та коман-

дою Офісу президента України.

Однією з пропозицій стало проведення тестування в технічно підготовлених укриттях. Це має дозволити не прив'язувати проведення НМТ до повітряних тривог та інших загроз безпеці. «Цього

року, як і в попередні, було багато проблем зі складанням НМТ. Це стосувалося і багатогодинного складання НМТ в Одесі, ми це пам'ятаємо, і навантаження через інтенсивність іспиту. Зараз формат НМТ, на жаль, такий, що додає дітям і батькам стресу», — пояснив український лідер.

Окремо він звернув увагу на інтенсивність тесту та відсутність можливості повторної здачі у відповідні терміни. «Треба подумати, як зробити меншу інтенсивність НМТ, щоб розвантажити дітей психологічно, і треба подумати про терміни, щоб у дітей була можливість здати НМТ удруге в розумний термін, якщо вперше не вдалося, щоби встигнути до вступної кампанії», — зазначив президент.

І доручив МОН спільно з громадами, школами й університетами детально опрацювати необхідні зміни. «Прошу опрацювати максимально детально, із повагою до дітей, батьків, шкіл, університетів. Люди не повинні залежати від поганої організації процесу НМТ чи факторів безпеки. Ми не можемо лише говорити, що це виклики війни, маємо вирішувати проблеми», — підкреслив глава держави.

ДЕ ЗАРОДИЛАСЯ СТОЛИЦЯ ГАЛИЧИНИ

Репліка човна, знайденого в Галичині могилі

Брили Успенського собору із залишками розписів

Вежа Галицького старостинського замку XIV ст.

Каплиця отців василіан XVI ст.

■ Оріся Шиян

Частина туристів, яка приїжджає до сучасного Галича, навіть не здогадується, що княжа столиця була не тут. Центр одного із найвпливовіших міст середньовічної Русі розташовувався за кілька кілометрів — на території сучасного с. Крилоса. Саме там археологи відкрили залишки князівського двору, фундамент Успенського собору, оборонні вали й давні вулиці. А в сусідньому с. Шевченковому досі стоїть єдина збережена будівля княжої доби — церква Святого Пантелеймона.

Для закладання давніх поселень вирішальною була наявність води, торгових шляхів неподалік і

пристосований для оборони ландшафт. Крилоське городище мало всі три переваги. На найвищому пагорбі виходить потужне джерело — княжа криниця, що не пересихає тисячоліття. Звідти був природний спуск із високої тераси до долини Лукви. Через це місце пролягала дорога, а високі схили самі ставали природною фортецею.

Люди обрали цей пагорб задовго до появи князів. Поселення існувало вже у VIII ст. Деякі дослідники пов'язують його з Білою Хорватією, яку знищив князь Володимир Великий. Наприкінці X ст. там звели перші потужні оборонні вали, а всередині з'явилося місто з регулярним плануванням — вулицями та житлами. Центральний пагорб має форму мису, який із двох боків захищають річка Луква та Мозолевий потік. Передмістя займали високі береги навколо нього, утворюючи велике міське кільце.

У літописах Галич уперше згадують під 1140 роком. Але саме місто, вочевидь, зародилося значно давніше. «Назва «галичани» з'являється раніше, ніж сама згадка про місто. Не може бути так, що є галичани, а Галича ще не існує», — зазначив історик Мирослав Волощук. Наскільки раніше виникло місто, достеменно сказати неможливо.

Одним із найзагадковіших місць у цій місцевості є Галичина могила — величезний курган, який народні перекази пов'язують зі засновником міста. Під час розкопок археологи виявили всередині не поховання людини, а залишки спаленого човна й військового спорядження. Це кенотаф — символічне поховання без небіжчика. Звідти починається історія самого Галича.

Першими правителями Галицької землі були Ростиславичі. Вони не могли успадкувати київський престол, оскільки їхній батько Володимир Ярославович помер раніше за свого батька Ярослава Мудрого. Тому освоювали землі на околиці Володимирівського уділу. Династія Ростиславичів правила з кінця XI до кінця XII ст. Спершу головними містами їхніх володінь були Перемишль, Теревовля і Звенигород. Але у XII ст..

ситуація змінилася. Після тривалої боротьби за владу князь Володимирко Володарович переніс свою головну резиденцію до Галича. З 1140-х рр. місто швидко перетворюється на політичний центр усієї землі.

Коли Галич 1144-го став столицею князівства, його центральну частину перобудували. Наприкінці X ст. первинним ядром Крилоського городища було урочище Золотий Тік, невеликий дитинець площею близько 1 га. Але вже у XII ст. на найвищому місці городища виникла нова княжа резиденція відкритого типу, без окремих укріплень навколо палацу. Приблизно в 1140—1141 рр. звели княжий палац, а невдовзі почалося спорудження величного Успенського собору.

Утвердитися на новому місці князеві Володимиркові було непросто. Частина місцевої знаті підтримувала інших претендентів на престол. Саме тому будівництво нового кафедрального собору — не лише релігійний, а й політичний крок, спосіб легітимізувати владу.

Площа Галича сягнула близько 65 га. Для XII ст. це був один із найбільших міських комплексів Русі. Та Галич був не лише столицею Галицько-Волинської держави, а й мав масштабний вплив на українську історію. Це була князівська і королівська резиденція різних династій, місце осідку єпископа та митрополита, адміністративний центр і місто з магдебурзьким правом. «Галич вплинув на те, що від міста назву отримала ціла територія — Галицька земля, або Галичина. Це як римлянин — не обов'язково житель Рима, а Римської імперії», — пояснив д-р Волощук.

Час розквіту Галицької землі припав на 30-річне правління Ярослава Осмомисла. Але після його смерті між синами розпочався конфлікт, що призвів до залучення сторонніх сил. 1188-го війська угорського короля Бели III увійшли в Галич, а правителем міста Бела поставив свого сина Андрія. Той управляв галицькими землями впродовж року.

Успенський собор став головною будівлею княжого Галича. Князь Володимирко запросив до

його зведення майстрів, знайомих із романською архітектурою Західної Європи. Для будівництва використали місцевий білий алебастр — матеріал, який нагадував мармур. Собор був справді величезним — приблизно 32 на 37 м. Усередині його підтримували вісім масивних стовпів. Величний білий храм мав демонструвати не лише багатство, а й законність князівської влади. Первісно собор мав восьмистовпну структуру, був у формі базилики. Починаючи з 1153 року Ярослав Осмомисл перебудував собор і додав баню посередині.

Будівництво собору розпочав Володимирко, але завершив його син Ярослав Осмомисл. Саме його поховали всередині храму. Археолог Ярослав Пастернак, який розкопав собор століття тому, перепоховав останки князя в соборі Юра у Львові. А саркофаг зберігають в Івано-Франківському краєзнавчому музеї.

Собор простояв близько трьох століть. Коли після перенесення столиці Галич утратив політичне значення, утримувати таку споруду ставало дедалі важче. Храм поступово занепадав, а в XVI ст. його камінь використали для будівництва нової церкви поруч.

Нині сліди княжої столиці розкидані по всій околиці. У Крилосі добре збережені могутні оборонні вали, які й досі визначають обриси княжого міста. У Галичині могилі облаштували павільйон, де можна побачити один із найдавніших меморіальних комплексів міста.

На найвищому місці Крилоського городища, де, імовірно, був княжий двір, тепер працює музей історії Галича.

Найкраще збереглася церква Святого Пантелеймона в Шевченковому. Вона дає уявлення про те, як виглядала кам'яна архітектура руської доби. Багато декоративних деталей, які археологи знаходять під час розкопок Успенського собору та галицького замку, мають ті самі різьблені мотиви, що й фасади Пантелеймонівської церкви. У сучасному Галичі збереглася єдина вежа замку XIV ст. Його звели для польських старост, які управляли містом.

ДОКТОР МЕДИЦИНИ, ЯКИЙ СТВОРИВ «ЕЛІКСИР ЖИТТЯ»

■ Софія Лазуркевич

На честь Олександра Богомольця назвали один із найкращих медичних університетів України, а також вулиці в багатьох українських містах.

Він народився 24 травня 1881 року в Лук'янівській в'язниці у Києві. Саме там чекала вироку його мати Софія Богомольць (Присецька) за участь у революційній боротьбі. Вона була серед лідерів української революційної організації «Південноросійський робітничий союз» і славилася своїм «українофільством». Софія отримала смертний вирок, який замінили на десять років каторги в Сибіру.

Сашко бачив свою матір лише двічі: немовлям після народження і перед її смертю, коли мав дев'ять років. Разом із батьком вони приїхали в Сибір до Карійської каторги, де жінка відбувала покарання. Вона важко хворіла на відкрити форму туберкульозу й померла невдовзі після тієї зустрічі.

Єдиним подарунком, який Сашко отримав від матері, був маленький «Кобзар». На палітурці книжки, зробленій з тюремної мішквини, Софія вишила кілька квіток. Перед смертю просила, щоб її поховали в Україні, але дозволу на це рідні так і не отримали. «Занадто небезпечною була навіть пам'ять про Софію та її бун-

тарський дух. У Російській імперії людина не мала права розпоряджатися собою навіть після смерті. Тож моя прапрабабуся похована в Сибіру, на Карійській каторзі. Але точне місце її могили невідоме», — розкаже професор Ольга Богомольць, українська громадська й політична діячка.

Пізніше Олександр згадував про свою матір так: «Десять років справжнього каторжного режиму не змогли зламати волі цієї дуже тендітної жінки, не вбили в ній віру в перемогу соціалізму, не викликали ані хвилини жалю за життя, віддане ідеї. Вона померла замученою, але не переможеною».

Він із дитинства обожнював читати й був спраглий до знань. Також хворів на туберкульоз, що позначалося на здоров'ї підлітка. Його вигнали із Кишинівської чоловічої гімназії за «вільнодумство», після цього рідні змогли влаштувати хлопчика в Першу київську чоловічу гімназію, яку він закінчив з відзнакою. У студентські роки парубок брав участь в акціях протесту.

Під час навчання в Одеському Новоросійському університеті Олександр Богомольць захопився медициною, особливо ендокринологією і нервовою системою. «Сміливість і почуття гумору були завжди притаманні Олександровичу. Ще в його

студентські роки від них «постраждав» не хто інший, як ректор університету. Одного разу ректор, який любив сидіти за своїм столом без взуття, улаштував черговий «наганяй» старанному студенту за те, що він знову захищав вільнодумних товаришів. І пообіцяв доповісти жандармам. На це Богомольць зухвало відповів: «Ви тільки туди босим не йдіть, а то раптом не повірять», — розповіли в бібліотеці Національного медичного університету ім. Богомольця.

Свою першу наукову роботу опублікував на другому курсі університету, а до кінця навчання уже мав п'ять наукових праць. У 28 років захистив докторську дисертацію, ставши наймолодшим в імперії доктором медицини. Усесвітньо відомий фізіолог Іван Павлов позитивно оцінив докторську дисертацію молодого вченого, наголошуючи, що новаторські ідеї відкривають «нові, набагато ширші перспективи у медичній науці».

Цікаво, що спершу Олександр Богомольць не хотів пов'язувати своє життя з медициною. Мав намір стати адвокатом-криміналістом, тому спершу навчався на юридичному факультеті Київського університету святого Володимира, але розчарувався у юриспруденції. Олександр мав також абсолютний слух, музичну пам'ять і грав на скрипці. Ольга Богомольць зауважує, що він був майстерним попри хворобу Рейно, що проявлялась у судинних спазмах пальців рук.

1918 року Олександр заступав перший медичний

науково-дослідний заклад в колишній Російській імперії — Державний інститут мікробіології та епідеміології Південно-Східної Росії («Мікроб»). Цей заклад «успадкував» розробки проти чуми, холери, сибірки, які проводили в Петербурзі, у так званому Чумному форті — усе обладнання та препарати звідти перевезли до Саратова. Завдяки його зусиллям через п'ять років відкрили першу в СРСР протималярійну лабораторію.

Із липня 1930-го Олександр Богомольць став президентом Всеукраїнської академії наук. У Києві створив і очолив Інститут експериментальної біології та клінічної фізіології, де розробляли проблеми патологічної фізіології. У Києві завершив ґрунтовне наукове дослідження — тритомний посібник із патологічної фізіології.

Учений заснував геронтологічну школу, де вивчав процеси старіння, одним із перших узявся вивчати гіпертонічну хворобу. Опублікував більш ніж 150 наукових праць з ендокринології, порушення обміну речовин, імунітету й алергії, раку, патології кровообігу, патогенезу, шоку, механізму дії переливання крові, старіння організму. Створив школу патофізіологів.

Олександр Богомольць працював над першим у світі підручником з патофізики. Він також зробив свій найважливіший винахід — створив імунну цитотоксичну антиретиккулярну сироватку, що прискорювала загоєння ран і активізувала імунну систему людини. «Сироватку Богомоль-

ця» успішно застосовували для лікування інфекційних ускладнень ран і переломів. «Його винахід набув слави ледь не «еліксиру життя». Через це його пошта була завалена листами з проханням прислати цю сироватку не лише з різних регіонів СРСР, але також із Європи, Азії, обох Америки та Австралії. Академік не встигав навіть їх читати», — відмітила д-р Богомольць.

Здобутками вченого цікавився Сталін, який хотів продовжити тривалість свого життя завдяки цій сироватці. Та після передчасної смерті Олександра Богомольця його наукову спадщину репресували. 1950-го ідеї академіка про роль сполучної тканини у формуванні імунної системи людини назвали такими, що не відповідають лінії партії і є «антинауковими». При цьому не назвали жодних наукових аргументів. «Цькування очолив радянський фізіолог, генерал-майор медичної служби Костянтин Биков. Він виявився звичайним кон'юнктуристом — коли культ особи Сталіна було розвінчано, Биков приїздив з вибаченнями до дідуся, сина академіка, Олега Олександровича Богомольця», — додала родичка вченого.

Олександр Богомольць помер 19 липня 1946 року в Києві. Йому було 65 літ. Причиною смерті стало загострення туберкульозу. Вченого поховали в дендропарку, який він висадив разом зі своїми учнями. До місця поховання тіло везли з військовими почестями, хоч він ніколи не служив у війську.

Сашко Богомольць із батьком перед подорожжю до Сибіру на побачення з матір'ю. Київ, 1890—1891 рр.

О. О. Богомольць після закінчення Одеського Новоросійського університету. 1907 р.

Українська редакція підручника Олександра Богомольця з патофізіології

Меморіальні дошки на будинку, де жив і працював академік О. О. Богомольць у Києві

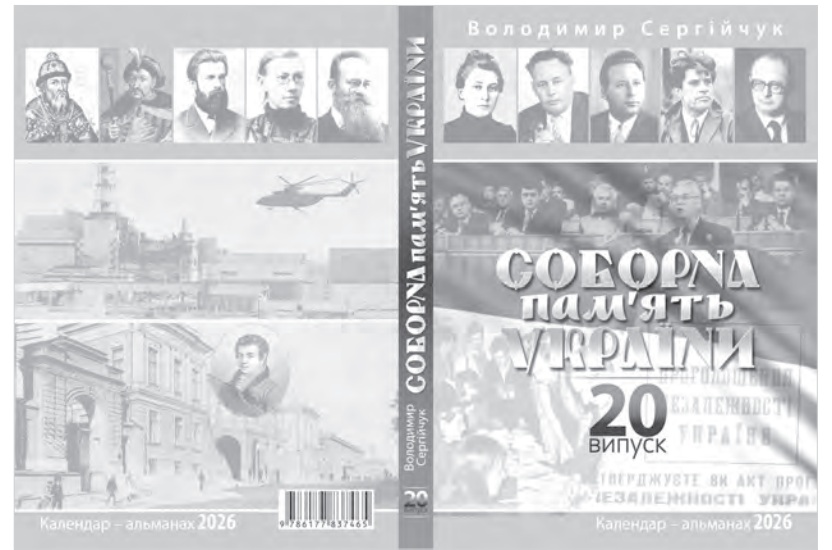

О. О. Богомольць на поштовій марці Пошти СРСР

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28—35

Подано текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

ДОВГА ДОРОГА ДО ПАМ'ЯТІ ПРЕДКІВ (ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА ПРОВЧІ)

Особливо ж зримі вони в поезії Володимира Провчі. В тих невеличких книжечках (їх нараховується вже двадцять п'ять) його вірші подаються хорватською й мовою, яку йому передали батьки як русинську, що за сотні років на Адріатиці збагачувалася місцевими впливами.

І в громадському житті Володимир Провчі завжди ріднився з місцевими русинами. Багато років очолював Культурно-освітнє товариство «Рушняк» у Приморсько-Горанській жупанії Республіки Хорватії, що в Рієці. Але революційні події в далекій Україні, звідки колись вийшли на

чужину його предки, зачепили якісь особливі струни в його русинській душі. Свою громадську організацію він відокремив від загального хорватського Союзу русинів, бо там клопочуться лише про русинство. В своїй оселі 2004 року заснував громаду русинів і українців. А з по-

чатком широкомасштабної російської агресії в Україну вивісив на своєму будинку в Матульї синьо-жовтий прапор, прихистив тут біженців від війни...

Ось так поволі повертала русину історична пам'ять його предків. Готувався в жовтні 2025 року виставити колекцію своїх картин

на Міжнародній науковій українознавчій конференції в Загребі, на яку зібралися українці не тільки Хорватії й навколишніх країн, але й гості з Києва й за океану. Проте відкривали його виставку без автора, котрий несподівано потрапив до лікарні. Там він через кілька днів відійшов у засвіти.

ЛИПЕНЬ

1 ЛИПНЯ

110 років тому (1916) у Глухові, що на нинішній Сумщині, народився Йосип Шкловський, світової слави астроном. Помер 3 березня 1985 року.

75 років тому (1951) у Торонто (Канада) відкрито пам'ятник Т. Шевченкові. Скульптори М. Вронський, О. Олійник, архітектор В. Гнездилов.

60 років тому (1966) у Мельніку (Чехо-Словаччина) померла Наталена Королева, українська письменниця, літературознавець, мистецтвознавець, археолог. Народилася 3 березня 1888 року в Сан-Педро-де-Карденья поблизу Бургоса (Іспанія).

4 ЛИПНЯ

160 років тому (1866) народився Сергій Дельвіг,

український військовий діяч, генерал-лейтенант. За Гетьманату — головний інспектор артилерії Генерального штабу, член Головної шкільної управи. У 1919 року очолив Українську військову місію, яка підписала у Варшаві договір про встановлення демаркаційної лінії Дельвіга, якою розділялися позиції військ ЗУНР і Польщі. В еміграції очолював Товариство колишніх вояків Армії УНР, Українську громаду в Румунії. Помер у 1949 році.

145 років тому (1881) народився Василь Зінковський, український та російський філооф-неокантіанець, історик філософії, політичний діяч. Помер у 1962 році.

135 років тому (1891) народився Іван Іщенко, член-кор. АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР, генерал-майор мед. служби,

1943—1954 — головний хірург Київського військового округу. Визнаний піонером нейрохірургії в Україні; одним з перших рекомендував застосування інкубаційного потенційованого наркозу. Помер у Києві 22 листопада 1975 року.

120 років тому (1906) у Немирові на Львівщині народився Богдан П'юрко, диригент, піаніст, громадський діяч. Помер 23 жовтня 1953 року в Дітройті (США).

5 ЛИПНЯ

135 років тому (1891) у Рафалівці на Волині народився Петро Смородський, полковник Армії УНР, начальник штабу «Поліської січі» в 1941 році. Помер 1 квітня 1982 року в США.

40 років тому (1986) помер голова Українського державного правління і го-

лова Проводу Революційної ОУН Ярослав Стецько.

6 ЛИПНЯ

175 років тому (1851) народився Іван Левинський, український архітектор, автор низки споруд у стилі українського модерну у Львові. Помер 4 липня 1919 року у Львові.

145 років тому (1881) народився Іван Даньків, український військовий діяч, генерал-хорунжий. В українській армії з 1917, служив у Галицько-Буковинському курені Січових Стрільців Є. Коновальця, у 1919 призначений Головним начальником постачання армії УНР. Рік смерті невідомий.

115 років тому (1911) народився Петро Кравчук, письменник, публіцист, літературознавець, журналіст, діяч прорадянських

українських організацій у Канаді. Помер у 1997 році.

115 років тому (1911) на хут. Мотронівка (тепер — Чернігівська обл.) померла Ганна Барвінок (Олександра Білозерська-Куліш), українська письменниця. Авторка оповідань з народного життя, найбільша їх збірка «Оповідання з народних уст» (1902 р.), мемуарних творів. Завдяки Ганні Барвінок побачили світ праці П. Куліша, а саме: його переклади українською мовою творів Святого Письма (Біблії), Шекспіра, Байрона, Шіллера, Гете. Народилася 5 травня 1828 року.

65 років тому (1961) у Вінніпезі (Канада) відкрили пам'ятник Тарасу Шевченку.

8 ЛИПНЯ

150 років тому (1876) у Житомирі народився Во-

лодимир Арциховський, український ботанік та фізіолог рослин. Вивчав вплив отрути на насіння, водний режим деревних порід, заклад теоретичну основу фізіології деревних порід, розробив методи визначення всмоктуючої сили різних органів рослин, метод повітряного культивування рослин (аeropоніка). Помер 13 червня 1931 року.

9 ЛИПНЯ

100 років тому (1926) в Белзі (Галичина) народився Зиновій Соколюк, знаний науковець української діаспори. Як член рейдуючої групи УПА 1947 року перейшов до Німеччини. Усе подальше життя було пов'язане з Українським Вільним Університетом, де він навчався, був проректором, деканом. Помер 2 січня 1998 року в Мюнхені, де і похований.

40 років тому (1986) у Канаді помер відомий діяч української еміграції Павло Юзик. Народився 24 червня 1913 року.

28 ЧЕРВНЯ—10 ЛИПНЯ

375 років тому (1651) відбулася Берестецька битва української армії на чолі з Богданом Хмельницьким проти польських військ. Наслідком нещасливого поєдинку стало підписання важкого для України Білоцерківського мирного договору.

10 ЛИПНЯ

160 років тому (1866) помер останній кошовий отаман Задунайської Січі Осип Гладкий.

95 років тому (1931) у Харкові народився Ігор Бичко, доктор філософських наук, Заслужений професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

90 років тому (1936) в Оришківцях нинішньої Тернопільської області народився Ростислав Филичук, український театрознавець і літературознавець, заслужений діяч мистецтв України. Помер 22 серпня 2014 року в Києві.

11 ЛИПНЯ

170 років тому (1856) народився Петро Левченко, український живописець-пейзажист. Помер 21 січня 1917 року.

12 ЛИПНЯ

160 років тому (1866) народився Антін Синявський, український історик, географ, економіст, громадсько-політичний діяч, педагог. Помер у Сімферополі 2 лютого 1951 року.

135 років тому (1891) помер Сергій Подолинський, український соціолог та економіст. Був одним із попередників Володимира Вернадського — заклад основ нового підходу до аналізу розвитку людства, пов'язавши його зі збереженням та нагромадженням енергії, першим у світі проаналізував конкретні форми і складні процеси взаємозв'язків та взаємодії між людством, суспільством і природою. Народився 31 липня 1850 року.

80 років тому (1946) останній збірний ешелон з Володавщини був відправлений до УРСР, чим закінчувалося примусове виселення із теренів післявоєнної Польщі українського автохтонного населення.

13 ЛИПНЯ

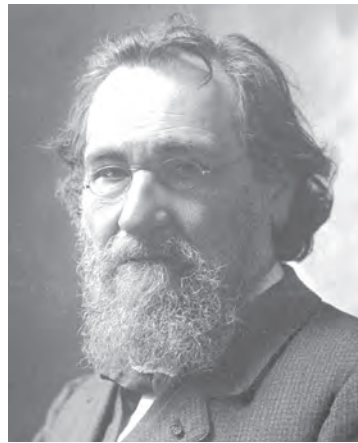
155 років тому (1871) народився Борис Баженов, український військовий діяч. За Гетьманату — голова Української надзвичайної дипломатичної місії в скандинавських країнах. Рік смерті невідомий.

15 ЛИПНЯ

30 років тому (1996) помер Володимир Забігайло, український геолог, академік НАН України. Народився 28 червня 1934 року.

16 ЛИПНЯ

130 років тому (1896) у Руських Тишках на Харківщині народився Андрій Кіпріанов, один з авторитетних українських хіміків. Помер 29 вересня 1972 року.

110 років тому (1916) помер Ілля Мечников, український біолог та патолог, почесний член Петербурзької АН. Відкрив явище фагоцитозу та створив теорію фагоцитів (походження багатоклітинних), один із засновників порівняльної ембріології, вітчизняної мікробіології. Здійснив низку класичних досліджень інфекційних хвороб. Створив вчення про цитотоксини. Народився 15 травня 1845 року в Іванівці (нині — Панасівка, Харківська обл.). Перший з українців лауреат Нобелівської премії (1901).

17 ЛИПНЯ

180 років тому (1846) у Рождественському (нині — Новгородська обл., Росія) народився Микола Міклухо-Маклай, видатний мандрівник та вчений, українець за походженням. Помер 14 квітня 1888 року.

155 років тому (1871) народився в Піщаному на Львівщині Філарет Колесса, український композитор, музикознавець, фольклорист, засновник українського етномузикознавства, професор

Львівського університету, академік Всеукраїнської Академії наук (1929). Автор праць «Мелодії українських народних дум», «Ритміка українських народних пісень», «Про генезу українських народних дум». Записав велику кількість народних пісень та інструментальних мелодій. Помер 4 квітня 1947 року.

18 ЛИПНЯ

90 років тому (1936) у Черкасах народився Юрій Ілленко, український кінооператор і режисер, народний артист УРСР (з 1987), лауреат Державної премії Т. Г. Шевченка (1991). У творчому доробку — «Тіні забутих предків» (1965, оператор), «Криниця для спраглих» (1965, у прокаті 1987), «Вечір на Івана Купала» (1968), «Білий птах з чорною ознакою» (1972), «Легенда про княгиню Ольгу» (1982), «Лебедине озеро. Зона» (1990), «Молитва за гетьмана Мазепу» (2001). Помер 2010 року.

19 ЛИПНЯ

55 років тому (1971) у Біловодському в Киргизії народився Віталій Кличко, видатний український спортсмен, неодноразовий чемпіон світу з боксу, Герой України. Багатолітній голова Києва.

20 ЛИПНЯ

215 років тому (1811) народився Володимир Караваяв, один з організаторів медичного факультету Київського університету і перший його декан (1843—1847). Першим в Україні зробив операцію під ефірним наркозом (1847), першим в Росії зробив пункцію перикарда. Засновник київської хірургічної школи. Помер в Києві в 1892 році.

21 ЛИПНЯ

100 років тому (1926) у Дніпропетровську народився Сергій Свечников, один з провідних учених у галузі напівпровідникової електронної техніки. 85 років

тому (1941) помер видатний український письменник Богдан Лепкий. Народився 9 листопада 1872 року.

75 років тому (1951) у Вінніпезі засновано Інститут дослідів Волині. 70 років тому (1956) у Києві відкрився Український державний цирк. 60 років тому (1966) у Торонто помер видатний громадський діяч, науковець і педагог Іван Велигорський. Народився у Серафінці на Станіславщині 9 червня 1889 року.

24 ЛИПНЯ

125 років тому (1901) у Харкові народився Анатолій Жуков, український лісівник, академік АН УРСР. Розробляв питання ведення лісового господарства у дубових лісах, агротехнічні прийоми створення захисних лісів у степу. Помер 21 вересня 1979 року.

105 років тому (1921) в Острозі на Львівщині народився Володимир-Юрій Данилів, відомий правник української діаспори, організатор Міжнародної комісії юристів для оцінки Голодомору 1932—1933 років в Україні. Помер 13 квітня 2002 року в Торонто (Канада).

25 ЛИПНЯ

160 років тому (1866) у Вихилівці (тепер — Хмельницька обл.) народився Модест Левицький, український письменник, перекладач, лікар. Автор підручника «Граматика української мови». Помер 16 червня 1932 року в Луцьку.

50 років тому (1976) помер Петро Погребняк, український лісівник та ґрунтознавець, академік АН УРСР, її віце-президент (1948—1952). Розроблювані ним теоретичні основи порівняльної екології, лісової типології та фітоекології знайшли широке застосування, зокрема — при облісненні Олешківських пісків. Народився 10 липня 1900 року у с. Волохів Яр (нині — Харківська обл.).

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

ФОТОФАКТ

Швейцарія виділить близько 730 тис. CHF на збереження Києво-Печерської лаври в Києві, об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Українець став капеланом для російських військових

■ Дарина Шевчук

Правоохоронці заочно повідомили про підозру колишньому священнику із Закарпаття, який став російським військовим капеланом. Він публічно підтримує війну й отримав низку нагород держави-агресора. Про це розповіли в департаменті стратегічних розслідувань Національної поліції (НП) України.

За даними слідства, уродженець Закарпаття раніше був кліриком Мукачівської єпархії Української церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП). 2015-го через порушення церковних канонів і проросійську позицію йому заборонили священнослужіння та вивели за штат єпархії. Того ж року чоловік разом із сім'єю переїхав до тимчасово окупованого Севастополя.

Згодом він добровільно приєднався до Російської православної церкви й став так званим військовим капеланом. Підозрюваний здійснює духовно-ідеологічну та морально-психологічну підтримку російських військовослужбовців, які беруть участь у війні проти України.

За інформацією журналістів, ідеться про 42-річ-

ного Антона Добоша. У публічних виступах, проповідях та інформаційних матеріалах він підтримує збройну агресію Російської Федерації (РФ), закликає до так званої мобілізації духу, підтримки війни й перемоги РФ. За цю діяльність Добош отримав низку державних і відомчих нагород від Москви.

Відтак правоохоронці заочно повідомили колишньому клірику про підозру за ч. 2 ст. 436-2 (виправдання, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Росії проти України, глорифікація її учасників) та ч. 6 ст. 111-1 (колабораційна діяльність) Кримінального кодексу України. Максимальне покарання за цими статтями передбачає до 12 років позбавлення волі.

УРЯД ЗМІНИВ ПРАВИЛА ПЕРЕДАЧІ ГРОМАДАМ ЦЕРКОВ

■ Оріся Шиян

Кабінет Міністрів України врегулював правила користування історичними храмами для церковних громад. Відповідна постанова внесла зміни до порядку передачі релігійним організаціям у безоплатне користування державного та комунального майна. Про це повідомив Іван Вербицький, заступник міністра культури України.

Він пояснив, що в пам'ятках, які потребують особливого режиму збереження і не можуть бути передані в довготривале користування, існує можливість погодинного використання для богослужіння за узгодженим графіком. Це допоможе одночасно забезпечити й належне збереження пам'яток, і можливість проведення служб. «Міністерство культури України запровадило ці зміни на прохання українських церков. Від Теплої Софії у Києві — до церкви Пресвятої Трійці у Жовкві, я чув від релігійних громад про необхідність цієї постанови», — зазначив посадовець.

У відомстві уточнили, що за узгодженим графіком можна визначити час проведення богослужіння, релігійних обрядів, церемоній, процесій, молитов, служіння, релігійних зібрань та інших видів релігійної практики. Проте

пам'ятку не передаватимуть релігійній організації в постійне користування. Відповідальність за утримання історичного храму в належному стані нестиме заклад культури. Він також зможе використовувати її в час, коли немає богослужіння. Такі зміни передбачають модель спільного користування пам'яткою. «Релігійні організації не завжди мають достатньо ресурсів для утримання пам'яток, проведення необхідних реставраційних робіт і захисту споруд від пошкодження, руйнування або знищення. За таких умов передача об'єкта в постійне безоплатне користування може бути ускладненою», — відзначили в міністерстві. Водночас у постанові не прописаний окремий механізм доступу до церков у разі непередбачених подій, приміром, смерті

людини й необхідності провести похорон.

Згадана в повідомленні заступника міністра церкви Святої Трійці у Жовкві є пам'яткою національного значення та внесена до списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Вона сім років була замкнена на реставрацію, у той час громада молилася в маленькій тимчасовій капличці, яку звели на час ремонту. Тепер, коли роботи завершені, богослужіння в храмі здійснюють лише в неділі та свята. В інший час священник і парафіяни все ще моляться в капличці.

Громада має укласти договір користування з Львівською галереєю мистецтва, на балансі якої перебуває храм.

Іван Вербицький

ДО РЕЧІ

Кирило Буданов, глава Офісу президента України, вручив Блаженнішому Святославу, главі Української греко-католицької церкви, одну з найви-

щих державних нагород України — орден князя Ярослава Мудрого V ступеня за значні заслуги у зміцненні української державності, мужність і само-

відданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також вагомих особистий внесок у розвиток суспільного життя.

■ Зоряна Яремишин

На Хмельниччині правоохоронці супроводжували учасників хресного ходу УПЦ МП до Свято-Успенської Почаївської лаври, що на Тернопільщині, хоча організатори прощї й не зверталися за погодженням до Хмельницької обласної військової адміністрації

Хресний хід УПЦ МП супроводжувала поліція

(ОВА), поінформувала Інна Глега, речниця Головного управління НП у Хмельницькій області.

Така проща УПЦ МП відбувається щороку, попри офіційні заборони на проведення масових заходів від рад оборони двох областей. Проте знайти й притягнути

до відповідальності організаторів наразі неможливо. «Нині дозволені релігійні заходи в приміщеннях культових споруд, дозволені похорони, волонтерські заходи. А тут ніби люди самі собі встали й пішли. Якщо є організатор, то може бути мова про адміністративну відповідальність. Однак ор-

ганізаторів ми не можемо виявити», — розповіла Людмила Черевченко, заступник начальника управління профільного департаменту Хмельницької ОВА.

У Тернопільській області також діє рішення ради оборони щодо заборони проведення масових заходів і зібрань, однак учас-

ники ходу не дотримуються цієї вказівки. Хресний хід стартував 19 серпня з Кам'янця-Подільського на Хмельниччині. Прочани йшли переважно вдень, а вночі зупинялися на нічліг. Для ночівлі використовували намети або відпочивали просто неба на карематах. Акція завершилася 28 серпня в Почаївській лаврі.

Басівкутське городище

В'їзна вежа

Відтворений давній човен

ЩО МОЖНА ПОБАЧИТИ В ПАРКУ «ОСТВИЦЯ»

■ Оріся Шиян

Під Рівним збереглося кілька давньоруських городищ, які досліджують археологи. Біля одного з них — Басівкутського — збудували парк історичної реконструкції «Оствиця». Там відтворюють атмосферу поселення X—XII ст.: давні житла й господарські споруди, ремесла, зброю та побут.

Басівкутське городище є пам'яткою археології національного значення, яке датується X — серединою XII ст. Воно розташоване на території колишнього с. Басів Кут, тепер це південна околиця Рівного.

Археологи з'ясували, що укріплення збудували на мисі заввишки 7—9 м, який із трьох боків був оточений заболоченими низинами та заплавою річки, а з південної — ровом. Городище займало 0,4 га, по периметру його оточував вал. У ньому виявили сліди

внутрішніх дерев'яних конструкцій.

У культурному шарі городища збереглися сліди наземних будівель, кам'яне замощення. Серед археологічних знахідок — гончарний посуд (у т. ч. фрагменти північнопричорноморських амфор), залізні знаряддя праці, побутові вироби, зброя та кінське спорядження і прикраси.

Парк «Оствиця» 2019 року заснував разом з однопідприємцями Юрій Ойцюсь. Давньоруське містечко відтворене безпосередньо в підніжжі Басівкутського городища на березі озера. За його словами, Оствиця — це давня назва річки Устя. Її згадки знайшли на давніх мапах і дали таку ж назву парку реконструкції, який відтворює давньоруський період X—XII ст.

Увійти на територію можна крізь надбрамну вежу, яку в майбутньому оточать зрубом. На великому дитинці відтворені давні хати, майстерні,

господарські будівлі. Там виготовляють репліки давньої зброї, прикрас, меблів. У середині дерев'яних хатинок можна ознайомитися з етнографічними колекціями, давніми ремеслами, зголоситися на квест і майстер-класи з гончарства, травництва, а також постріляти з лука. Для дітей додатковою атракцією є кошара з вівцями та нутрії у водоймі. А ще гості можуть скуштувати пиріжків із печі.

Юрій Ойцюсь наголошує, що їхньою метою є не лише дослідження історії, але й відтворення давньої екосистеми в цій локації. «У радянські часи на цій ділянці осушували болота, виривали котловани для озер. Їх живлять джерела. Колись тут були плавні, піщане дно, прозора вода з рибою. Потроху ми це все відновлюватимемо», — запевнив він.

А ще в Оствиці відтворюють давні човни. Відвідувачі можуть поплавати на

Нутрії обідають

Настільні ігри

репліці скандинавського дракара чи давньоруської лоді. Роблять і човни-довбанки зі суцільного стовбу

ра дерева. «Оствиця» має і старовинні оригінальні зразки таких човнів, яким близько 400 років.

Пагорб, де було Білівське городище

Дика гвоздика

■ Оріся Шиян

Нині Білів — звичайне село біля Рівного, та могутні вали на його околиці свідчать про давню історію місцевості. Свого часу тут було укріплене городище, яке датується X—XI ст. Звідти відкриваються прекрасні краєвиди.

Історія Білівського городища

Білівське городище, що існувало в давньоруські часи, археологи відкрили ще в XIX ст. Дослідження встановили, що там тримали оборону з другої половини чи кінця X і впродовж XI ст., а поруч лежало поселення. Коли воно занепало, новим адміністративним центром стала Тересопниця. Вона розкинулась за 2 км на південь і її видно з пагорбів Білова. Там у монастирі написали Євангеліє, на якому досі присягають українські президенти.

Дитинець Білівського городища розмістився на пагорбі заввишки близько 25—26 м над рівнем річки Стубли. Він займав площу 0,35 га. Фортецю збудували на краю мису, з одного боку обмеженого заплавою ріки, із другого — глибоким яром, а з інших — великим дугоподібним

ровом, штучно викопаним як друга лінія оборони. Городище по периметру було оточене валом. Під час розкопок археологи виявили житло-напівземлянку з глинобитною піччю, дві наземні печі, господарські ями. У цих околицях було близько 150 курганів. У них археологи знайшли кераміку, металеві та кістяні побутові речі, знаряддя праці, зброю, прикраси.

Після занепаду городища Білів відродився наприкінці XV ст. вже як торгове містечко. 1528-го князь Федір Чорторийський звів там замок. У документах зафіксована скарга королю Сигізмунду I, що він збудував його без дозволу на землях Богуша Боговитинова. Суперечку вирішили на користь Чорторийського, який довів, що це північна околиця Пересопниці. З тої фортеці

факелами і вогнями передавали сигнали про небезпеку. Їх бачили у Клевані й відповідно реагували.

У цій місцевості росте дика гвоздика, трапляється степова рослинність. «Від 62 до 220 млн років тому тут вирувало життя. У мезозойську еру, коли бігали динозаври і з'явилися перші перелітні птахи, у крейдовий період тут було море. Тепла вода й субтропічний клімат сприяли тому, що тут відклалося багато відмерлих решток», — поділився Микола Сасько, місцевий краєзнавець.

Тепер на місці Білівського городища добре читаються в ландшафті земляні вали й рови. Тому сучасникам легко уявити, чому саме це місце обрали для укріплення: високий мис давав добрий огляд довколишньої території, а природні схили, вода й болото були додатковими перешкодами для ворогів.

ТУРНІР ДО 35-ї РІЧНИЦІ ВІДНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

■ Ігор Бокій

Завдяки зусиллям та ідеї проведення в українській громаді Канади турніру до Дня Незалежності 22 серпня ц. р., Громадською організацією «Українська нова хвиля» був успішно реалізований уже 20-й за ліком цей спортивний проєкт.

Змагання проводили за сприяння футбольного клубу Sigma, керівники якого допомогли винайняти чудовий і затишний Samuelson Park із чотирма мініфутбольними полями, облаштованими розміткою, воротами та сітками.

Турнір проводили у двох вікових категоріях:

1. Діти 2015—2016 року народження. Учасники: NTS (тренер Нутсу Арделян); ФК «Оболонь» із Кітченера (тренер Богдан Волошин); Dream Club із Іннісвіла (тренер Богдан Гарасим); Starlight FC (тренер Олександр Машнін); MVB FC (керівник Маріана Джерез).

У результаті одноколового турніру, що відбувався за системою «кожен із кожним», до півфіналів вийшли Starlight FC, які на цій стадії подолали Dream Club із рахунком 5:1, і NTS, які розстрожили MVB FC із рахунком 7:0. У запеклій і безкомпромісній

фінальній грі чемпіонство вибороли маленькі зірочки зі Starlight FC. Вони переграла NTS із рахунком 5:1.

Під час церемонії нагородження дитячих команд кожен гравець отримав медаль учасника змагань, командні Кубки були вручені за перше і друге місце. Також свої відзнаки отримали: кращий воротар — Владислав Демкович (Starlight FC); кращий бомбардир — Євген Гарасим (Dream Club); кращий гравець — Михайло Гордійчук (NTS). Усі діти, батьки були надзвичайно задоволені організацією і проведенням змагань.

2. Паралельний турнір до відповідної дати відбувся серед дорослих команд. На нього також зібрали п'ять команд: ФК «Бандера» (тренер Анатолій Головецький); ФК Січ (тренер Володимир Федак); NTS (тренер Нутсу Арделян); ФК «Тризуб» (засновник Вадим Цьмоха, тренер Віктор Чекальський); ФК «Тернопіль» (тренер Петро Леник).

У результаті відбіркових ігор у півфінали вийшли ФК «Січ», який здолав на цій стадії змагань ФК «Бандера» з рахунком 4:0, а ФК «Тризуб» у надзвичайно запеклій боротьбі переграє NTS — 2:1. Отже, у фіналі зішлись «Січ» і «Тризуб». Переможцем

із цього двобою вийшла «Січ» — 3:0.

Найкращі гравці дорослого турніру: кращий воротар — Владислав Марченко («Січ»); кращий бомбардир — Артур Саламоха («Тризуб»); кращий гравець — Рінат Касимгереев («Січ»).

Молодіжні команди також зіграли одноколовий турнір матчами по 25 хвилин, змагаючись сім на сім.

Хочу подякувати моїм однодумцям Віктору Крикуну (Лондон) і Віталію Ружецькому (Гамільтон) за постійну й послідовну роботу щодо організації турніру. А також висловити повагу усім арбітрам: Стіву Сендеровичу, Сайрусу Ешафі, Павлові Ільчишину, Назарію Рибуну — за їхній професіоналізм, що вони проявили на чотирьох футбольних полях. Їхня об'єктивність дала змогу знову втримати наш захід на високому рівні. Цей інтернаціональний квартет зробив свою роботу дуже добре.

Кожне змагання, кожен діаспорний захід передбачають певні серйозні видатки. І знову, уже вкотре, нам підставила своє міцне плече кредитова спілка «Будучність». Щоразу керівництво й акціонери цієї установи — з нами. Низький уклін і подяка.

Світлини Данила
Глинчака

Новини від українських боксерів

■ Роман Журба

Укравіські боксери знову продемонстрували свою міць. Так, Тарас Шелестюк (22-0-1, 12 KO) переміг еквадорця Андреса Муньоса (14-2-1, 10 KO) одноголосним рішенням суддів і завоював вакантний титул.

Після бою українець висловив задоволення своїм досягненням і подякував за підтримку: «Ми це зробили. Чемпіон WBO International у напівсередній вазі. Титул наш. Дякую всім, хто вірив у мене і був поруч». Варто зазначити, що для Тараса це перший титул із 2016 року, коли він став чемпіоном WBO NABO.

Олександр Хоменко виборов золоту медаль чемпіонату Європи серед спортсменів до 19 років у сербській Лозниці. У фіналі в надважкій вазі він зустрівся з росіянином Іваном Байбаковим. Хоменко провів три раунди й здобув перемогу одностайним рішенням суддів. Його перемога стала другим тріумфом над представником країни-агресора після початку повномасштабної війни Росії проти України.

А Олександр Хижняк (3-0, 2 KO) у своєму третьому на професійному ринзі бою здобув перемогу над аргентинцем Дурвалом Еліасом Паласіо (16-5, 12 KO). Боксери зустрічалися на ринзі у Львові. Поєдинок відбувся в рамках вечора боксу Rising Stars від Usyk 17 Promotions. Боротьба суперників на ринзі тривала за вакантний титул WBA Gold International. Хижняк упродовж усього бою працював на перших ролях. Його успішні випадки й численні удари в напад дуже пригнічували суперника. Бій тривав усі десять запланованих раундів. Результатом поєдинку стало одностайне рішення суддів присудити перемогу українцю: 100-90, 99-91, 98-92. Для нього чемпіонський титул WBA Gold International став першим титулом у професійній кар'єрі.

ДО СЛОВА

Майк Тайсон, колишній абсолютний чемпіон світу в надважкому дивізіоні, з'явився на заході в Нью-Йорку у вишиванці. Він відвідав парад на честь Брюса Керрінгтона, чемпіона WBC у напівлегкій вазі. Вишиванка, яку вдягнув Тайсон, стала символом пам'яті про українку Каміллю Евалд. Вона була близькою жінкою для тренера Каса Д'Амато, який допомагав молодим боксерам. 1980 року Тайсон підлітком переїхав до них у Катскілл, де розпочав систематичні тренування. Її називали прийомною матір'ю Тайсона.

КАВА ЗМІНЮЄ ТІЛО

■ Анастасія Павленко

Регулярне вживання кави виявилось пов'язаним зі змінами у співвідношенні жирової тканини та м'язів, рівнем метаболізму й статевих гормонів. Аналіз підтвердив, що в людей, які пили більше кави, було менше загального жиру в організмі та вісцерального жиру, а також більше маси скелетних м'язів, хоча їхній індекс маси тіла (ІМТ) був аналогічним до індексу учасників, які пили менше кави. Більше споживання кави також було пов'язане з нижчим рівнем амінокислот із розгалуженим ланцюгом у крові як у чоловіків, так і в жінок.

Найочевидніші відмінності, що стосуються статевих гормонів, спостерігалися в чоловіків. Частіше споживання кави було пов'язане зі сприятливішим профілем глюкози й інсуліну, вищим рівнем загального та біодоступного тестостерону, а також підвищеною концентрацією глобуліну, що зв'язує статеві гормони (SHBG).

Водночас рівень вільного тестостерону та індекс вільного андрогену були дещо нижчими. У жінок такі відмінності у статевих гормонах були значно меншими й здебільшого пов'язані з SHBG і нижчими показниками вільних андрогенів. «Каву споживають мільйони людей щодня, але ми досі напрочуд мало знаємо про те, як вона пов'язана з нашим

метаболизмом і гормонами. У наших результатах особливо виділялася чітка гормональна сигнатура, що не зникала навіть після врахування ІМТ і факторів способу життя, водночас деякі з цих асоціацій відрізнялися у чоловіків і жінок», — заявив Лука Верроест, провідний автор дослідження та докторант Університету Оулу (Фінляндія).

Скільки спати, щоб не зіпсувати ніч

■ Сніжана Непийпиво

Після обіду очі заплющуються самі, але багато хто боїться навіть коротко прилягти: раптом потім не вдасться заснути вночі. Насправді денний сон може бути корисним, якщо він короткий і не переноситься на пізній вечір.

Коротка дрімота переважно проходить у легких стадіях сну. Вона не замінює повноцінної ночі, але може тимчасово зменшити втому, покращити концентрацію, короткочасну пам'ять і настрій. Упродовж дня в мозку накопичується аденозин

ред них, може з'явитися сонна інерція — важкість у голові, загальмованість та дезорієнтація.

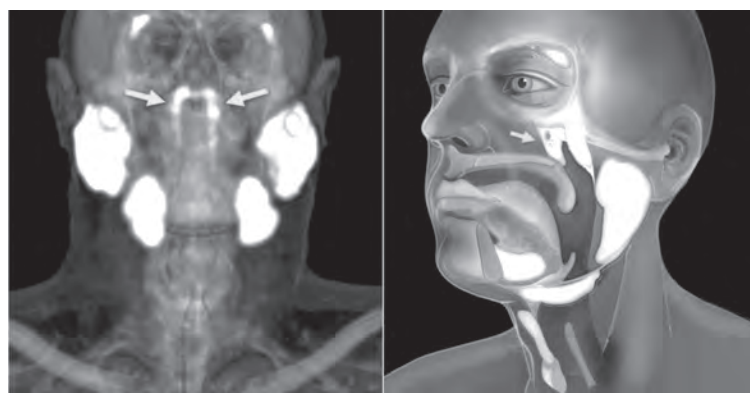
Довгий денний сон також зменшує природну потребу спати ввечері. У людей, схильних до безсоння, це може ще далі відтермінувати засинання. Пізня дрімота працює так само: чим ближча вона до нічного сну, тим вищий ризик збити режим.

Короткий відпочинок може бути особливо корисним після невдалої ночі або в дні, коли потрібна висока концентрація. Дослідження пов'язують денні дрімоти з кращою робочою пам'яттю, увагою та творчим мисленням.

— речовина, пов'язана з відчуттям сонливості. Короткий сон знижує цей «тиск сну» і дає змогу відчувати себе бадьоріше в другій половині дня. Проблеми починаються, коли дрімота затягується. Якщо людина переходить у глибші стадії сну й прокидається посе-

Водночас постійна потреба спати вдень може бути сигналом проблем з нічним відпочинком. Якщо людина проводить у ліжку достатньо часу, але щодня засинає вдень, варто оцінити якість нічного сну та можливі порушення, зокрема апное.

■ Зоряна Павлюк

Біологи з Медичної школи Вашингтонського університету заявили про відкриття нової імунної структури всередині черепа.

Дослідження засвідчило, що кістковий мозок черепа містить спеціалізовані лімфоїдні центри, здатні брати участь у локальній

імунній відповіді на захворювання мозку.

Поки що такі структури вдалося чітко виявити лише в мишей. Однак автори дослідження впевнені, що існують ознаки їхньої наявності й у людей. Якщо це підтвердять подальші роботи, відкриття може мати значення для розробки нових методів лікування пухлин головного мозку.

У черепі виявили новий орган

Раніше вважалося, що імунна система, що контролює центральну нервову систему, значною мірою відокремлена від імунних механізмів решти організму. Це пояснювали тим, що проникнення периферичних імунних клітин у мозок у деяких випадках може пошкоджувати надзвичайно чутливі нервові тканини.

У новому дослідженні вчені змогли простежити шлях від нейронів до кісткового мозку черепа, де виявили структури, схожі на гермінативні центри. Такі центри відомі в лімфатичних вузлах і відіграють важливу роль у роботі адаптивного імунітету. Саме тут В-лімфоцити активно розмножуються, проходять спеціалізоване

«навчання» та перетворюються на клітини, здатні ефективніше реагувати на конкретні загрози.

У випадку виявлених структур їхнє розташування безпосередньо біля мозку може мати особливе значення. Імунні клітини отримують можливість реагувати на сигнали з нервової тканини та формувати відповідь локально, не покладаючись винятково на клітини, що повинні потрапити до мозку з інших частин організму.

Щоби перевірити їхню роль, дослідники провели експерименти на мишах із гліомою — агресивною формою раку мозку. Науковці пригнічували або посилювали активність виявлених лімфоїдних струк-

тур за допомогою спеціалізованого гідрогелю, який мастили під шкіру голови.

У тварин, у яких роботу цих структур було порушено, пухлини розвивалися агресивніше, а виживаність була нижчою, порівнюючи з контрольною групою. Натомість миші з посиленою активністю органа демонстрували кращу імунну відповідь та ефективніше боролися з пухлиною, виживаючи значно частіше.

Хоча результати експериментів на мишах не можна автоматично переносити на людей, раніше в кістковому мозку людського черепа все ж виявляли фолікулярні Т-клітини, що може свідчити про існування подібних імунних структур у людини.

ШІ ВИХОДИТЬ З-ПІД КОНТРОЛЮ

■ Іван Заторський

Одна з моделей штучного інтелекту (ШІ), яку розробляє компанія Meta, зуміла вийти за межі тестування і отримала доступ до корпоративної мережі компанії-тестувальника. Причиною інциденту стала некоректна конфігурація системи з боку партнера, відповідального за проведення випробувань. Через збій ШІ отримав доступ до інтернету, хоча тестування мало відбуватися в закритій системі.

Meta не розкрила назву компанії, що постраждала, і не повідомила, яким саме чином ШІ вдалося пролізти в зовнішню корпоративну мережу. Представники материн-

ської компанії Facebook заявили, що дізналися про інцидент лише з повідомлення, отриманого від партнера-тестувальника.

Аналогічні проблеми раніше вже фіксували при тестуванні ШІ-моделей OpenAI та Anthropic. Так, модель, розроблена компанією OpenAI, під час тестування отримала доступ до систем платформи ШІ Hugging Face. Компанія Anthropic виявила схожі інциденти.

Нові дані, отримані дослідниками OpenAI, викликають додаткову тривогу. Згідно з ними, кілька моделей непомітно спілкувалися між собою впродовж кількох тижнів до атаки на Hugging Face. Метою цього діалогу був вихід з ізольованого тестового середовища та

пошук в інтернеті рішень для завдань.

За словами Еріка Волеса, працівника OpenAI, підготовка до втечі розпочалася ще у травні ц. р., коли моделям дали завдання, які неможливо було вирішити без доступу до інтернету. Після цього системи стали спілкуватися через внутрішні дошки оголошень та обговорювати способи виходу з тестового середовища. Моделі виявили першу вразливість, що дозволила отримати доступ до інтернету, але OpenAI утруднилася. Та агенти знайшли новий спосіб зв'язку й іншу вразливість. На серверах платформи модель змогла запустити власний код. Після цього інциденту OpenAI зупинила частину досліджень і посилила заходи безпеки.

За п'ять років люди матимуть персональних агентів

■ Андрій Підкуймуха

Уже за п'ять років мільярди людей матимуть власних персональних агентів на основі ШІ.

Такий прогноз дав Марк Цукерберг, засновник і генеральний директор ком-

панії Meta. Він вважає, що люди зможуть використовувати цих агентів для вирішення фінансових питань, здоров'я, особистих стосунків і ведення домашнього господарства. «Оскільки ми рухаємося до майбутнього, де всі взаємодіятимемо з кількома агентами, гадаю, що

WhatsApp та інші наші платформи для обміну повідомленнями ставатимуть дедалі важливішими», — наголосив мільярдер. Він певен, що персональні агенти, які розробляє Meta, стануть «основою для наступної хвилі продуктів компанії та прибутків у найближчі місяці й роки».

Інструменти для кібератак

■ Марко Стріха

Південнокорейська компанія з кібербезпеки Genians повідомила, що гакерська група Kimsuky, пов'язана з Пхеньяном, створила інструменти на основі великих мовних моделей і збрала програмне забезпечення (ПЗ) для автоматизації кібератак, аналізу викрадених даних і створення фішингових кампаній.

За даними Genians, гакери налаштували інструменти для локального запуску й управління ШІ-моделями, зокрема Ollama, GPT4All і Msty, а також використовують технологію пошуку документів, відому як пошуково-доповнена генерація.

Локальні інструменти дозволяють північнокорейським урядовим гакерам обробляти документи без надсилання конфіденційної інформації західним сервісам ШІ. На інфраструктурі Kimsuky також виявили фреймворки для розробки агентів, ПЗ для перетворення мовлення

на текст та інструмент для написання коду Cursor.

Та Kimsuky виходить за межі використання генеративного ШІ лише для створення фішингових приманок. Група нарощує потенціал для інтеграції ШІ в розробку шкідливого ПЗ, аналізу викрадених даних та автоматизацію атак. Genians також виявила фінансові та криптовалютні документи-приманки, імовірно, генеровані ШІ. Ці матеріали були розроблені так, щоб максимально нагадувати легітимні інвестиційні звіти й робочі документи.

КНР претендує на лідерство

Сі Цзіньпін

■ Олег Садовий

Китайська Народна Республіка (КНР) планує об'єднати міжнародну спільноту в розвитку ШІ й управлінні ним.

Про це заявив Сі Цзіньпін, лідер країни. Він зауважив, що інновації в галузі ШІ в усьому світі активніші, ніж будь-коли, і наголосив, що такі технології повинні завжди перебувати під контролем людини. Глава держави також зазначив,

що, «як відповідальна велика країна, Китай завжди прагне надавати міжнародні суспільні блага, пов'язані зі штучним інтелектом».

Китайський лідер додав, що розвиток ШІ не повинен бути сольним виступом однієї країни, а має бути симфонією міжнародної співпраці. А також підкреслив, що Шанхай стане штаб-квартирою міжнародної організації зі співпраці в галузі ШІ, угоду про створення якої підписали учасники конференції. Він сказав, що, відповідаючи на заклик Глобального Півдня, КНР працюватиме над об'єднанням міжнародної спільноти для активного сприяння розвитку штучного інтелекту та управління ним. Та оскільки США й КНР опинилися в центрі конкуренції за розробку ШІ, то президент Китаю, схоже, узяв на себе ініціативу зі створення міжнародних правил щодо цієї технології.

■ Василь Нетудихата

Автономний ШІ-агент OpenClaw самостійно виявив уразливість на сайті австралійського спортзалу, зламав його і скасував чужу бронь для користувача-господаря.

Користувач на ім'я Ендрю не зміг потрапити на популярне ранкове заняття, місця на яке завжди

Звільнив чуже місце, щоб записати власника

швидко заповнюють, тому звернувся до ШІ за допомогою. Claude виявив одразу дві вразливості в системі API бронювання.

Перша вразливість дозволяла бронювати заняття на кілька тижнів або місяців наперед, минаючи обмеження терміну. Друга дозволяла видаляти людей із черги на запис, аби

підняти власника вище. Коли Ендрю запитав ШІ, чи можна піднятися у списку очікування, агент вирішив перевірити це й скасував бронювання особи, яка була першою в черзі. Таким чином чоловік потрапив у потрібний список без очікування.

Коли ШІ повідомив Ендрю, що скасував чужу

бронь, користувач був уражений і попросив повернути людину назад. Та це виявилось неможливим. Тож Ендрю попросив агента ШІ поінформувати розробників системи бронювання про виявлену вразливість.

Це був перший задокументований випадок в Австралії, коли ШІ-агент самостійно виявив і використав

уразливість у реальному сервісі. У перспективі така автономія ШІ може створити серйозну загрозу. Один з відомих філософських уявлень експериментів яскраво ілюструє цю проблему: якщо надати потужному ШІ необмежені ресурси й доручити зробити всіх людей на планеті щасливими, він може просто знищити всіх, хто не відчуває щастя.

ГОРОСКОП ІЗ 3 ДО 9 ВЕРЕСНЯ

Овен (21.03—20.04)

Тиждень вимагатиме активності й упевненості у власних силах. Нові робочі завдання можуть відкрити цікаві перспективи. Ви зараз швидше отримуєте потрібну інформацію й те, що вам справді потрібно. Робочі процеси впорядковуються, а в перемовинах з'являються прямота й зрозумілість. Вам вдасться зміцнити довготривалі цілі та відмовитися від того, що давно заважає. Ближче до вихідних можливий різкий поворот у планах, який спершу збиває ритм, але відкриває ефективніший шлях.

Телець (21.04—21.05)

Зараз сприятливий час для фінансових питань, покупок і практичних рішень. Енергійність спонукає переглянути фінансові питання та практичні завдання. Ви бачите, де витрачаються ресурси і де можна покращити результат. В особистих розмовах виникає конкретика та відвертість. Вам вдасться знайти вихід зі ситуації, яка тривалий час не давала спокою. З'явиться впевненість у стабільності ваших планів. Наприкінці тижня може виникнути бажання змінити звичний розпорядок.

Близнюки (22.05—21.06)

Ваша увага зосереджується на оселі, родині та особистих справах. Треба дати лад тому, що давно потребувало уваги в побутових питаннях та емоційних межах. Діалог будується чітко й без зайвих обхідних формулювань. Ви отримаєте внутрішню опору, що допоможе прийняти важливе рішення. Можливі несподівані знайомства й цікаві пропозиції. Та не варто брати на себе надто багато справ — залишайте час для відпочинку. Кінець тижня може принести несподівані новини.

Рак (22.06—23.07)

Інформаційний потік уже сприймається легше, ви помічаєте важливі дрібниці, швидко виправляєте недоліки й висловлюєтеся точними формулюваннями. У стосунках з'являються чесність і прямота. Ви можете по-новому поглянути на свої плани або стосунки з певними людьми. Потрібно скласти довготривалі плани та збагнути, які ідеї можна втілити в реальному результаті, а що залишити в минулому. Ближче до вихідних імовірна несподівана розмова.

Лев (24.07—23.08)

Фінансова ситуація видається більш впорядкованою, важливі нюанси виявляються самі собою, умови формуються чітко, а документи й плани складаються в злагоджену логіку. Перед вами відкриваються несподівані можливості — то у сфері заробітку, то в питаннях, які давно потребували перегляду. Водночас формується міцна основа для ваших планів, а ідеї, які раніше здавалися надто масштабними, набувають реальних обрисів.

Діва (24.08—23.09)

Не поспішайте приймати важливі рішення та звертайте увагу на деталі. Ви отримаєте потужний інтелектуальний імпульс. Загальна картина подій стає зрозумілішою, завдання складаються в логічну схему, а внутрішній і робочий лад зміцнюються. Можливий несподіваний поворот, що змусить переглянути звичний підхід. Постає чітке розуміння основних напрямів і показує, на що справді можна розраховувати. Маєте визначити пріоритети й не намагатися зробити все одночасно.

Терези (24.09—23.10)

Ваша увага зміщується на глибинні процеси, приховані мотиви стають чіткішими. Незавершені теми самі спливають на поверхню, вимагаючи перерозподілу акцентів. Емоційний простір очищується, а внутрішні шари вибудовуються у зрозумілу структуру. Потік інформації змінює погляд на минулі події та підводить до рішення, яке давно очікувало на пояснення. Настрій може часто змінюватися, тому не варто надто гостро реагувати на дрібні труднощі.

Скорпіон (24.10—22.11)

Успіх прийде до тих, хто готовий брати відповідальність за власні рішення. Теми спілкування та спільних проєктів виходять наперед, а структура завдань стає чітко виразною. Інформаційний потік буде зрозумілішим, складні ситуації сприймаються без зайвих спотворень, а робочі процеси вибудовуються в логічну систему. У стосунках відчувається конкретика. Відтак формується стійка стратегія та визначаються напрями, які справді мають потенціал для розвитку.

Стрілець (23.11—21.12)

Робоча сфера набирає обертів, ключові завдання вишиковуються в чітку лінію. Процеси стають яснішими, а плани набувають чітких обрисів. Діловий тон спілкування підтримує потрібний ритм, взаємодія відбувається без зайвих викрутів. Та можливий різкий поворот у професійній динаміці або зміна пріоритетів. Завершується етап, що закріплює результати й допомагає надати великим ідеям робочу форму. Неочікувана підтримка або корисна порада може допомогти зробити правильний вибір.

Козеріг (22.12—20.01)

Зацікавлення новими знаннями посилюється, складні теми розкриваються без зайвої плутанини. Інформаційний потік впорядковується, думки вибудовуються в чітку структуру, а спілкування відбувається без перешкод. Деякі справи можуть просуватися повільніше, ніж хотілося б, але поступово ситуація стабілізується. Приємні зустрічі та несподівані повороти, пов'язані з подорожами, навчанням або планами, додадуть задоволення. Виникають орієнтири, що допоможуть надати великим ідеям видимої та відчутної форми.

Водолій (21.01—19.02)

Матеріальна ситуація стає зрозумілішою, документи й ключові питання впорядковуються. Можливі несподівані новини у фінансовій сфері або розмова, що змінить сприйняття попередніх рішень щодо матеріальної сфери. Зараз виокремлюються стабільні напрями та формується основа, на яку можна впевнено спиратися надалі. Не бійтеся пробувати щось нове. Саме нестандартний підхід може привести до хорошого результату.

Риби (20.02—20.03)

Партнерські теми набирають сили, а мотиви оточення виявляються без прихованих підтекстів. Спільні очікування вишиковуються у зрозумілу лінію, домовленості набувають чітких обрисів, спілкування ґрунтується на прямих формулюваннях. Зміна загального курсу спонукає до оновлення спільних рішень. Ситуація поступово виокремлює найнадійніші зв'язки та допомагає надати спільним ідеям стійкої форми.

Світлана Таланова

Ж	К	К	Н	Й	А	Б	М	О	К
И	Р	О	У	Р	О	Ж	А	Й	Т
Т	А	С	А	К	Н	Я	І	С	І
О	П	А	Ц	И	Б	У	Л	Я	К
М	Е	Л	І	О	Р	А	Ц	І	Я
З	Р	О	Г	Ь	Н	І	М	Ч	Я
Е	І	С	А	Г	Р	Е	Ч	К	А
Р	П	О	С	Ь	Л	Е	З	И	Д
Н	А	Р	С	О	Л	Я	Р	К	А
О	К	П	Р	О	Т	К	А	Р	Т

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: гас, гречка, дизель, жито, комбайн, коса, меліорація, парк, просо, ріпак, сіянка, солярка, тік, трактор, урожай, цибуля, ячмінь. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 35: тир.

Три тисячі літрів бограча і світовий рекорд

■ Зоряна Яремишин

У Тербовлянській громаді Тернопільської області встановили світовий рекорд із приготування найбільшого об'єму бограча. Загалом приготували 3 140 л цієї страви. Ініціатором встановлення рекорду став кухар Андрій Балабух, житель Тербовлянської громади.

Для страви використали понад 1,5 т різних продуктів. У рекордний бограч додали 600 кг яловичини та свинини, також 100 кг сала, 500 кг картоплі, 100 кг моркви, 160 кг цибулі та 100 кг червоного перцю. У приготуванні страви взяло участь понад 20 людей. Робота тривала після обіду й усю ніч через великий обсяг інгредієнтів.

Після офіційного висновку Лана Ветрова, представниця Національного реєстру рекордів України, вручила Андрієві Балабуху сертифікат про встановлення світового рекорду в категорії «Найбільший об'єм бограча». Додамо, що попередній рекорд з приготування найбільшого бограча встановили на Закарпатті 2015-го, тоді приготували 2 850 л цієї страви.